

GLISNE | KASINA WIELKA | KASINKA MAŁA | LUBOMIERZ | ŁĘTOWE
ŁOSTÓWKA | MSZANA GÓRNA | OLSZÓWKA | RABA NIŻNA

Mszana Dolna

NASZA GMINA

WRZESIEŃ 2020 Nr 3 [93] Cena 2 zł BIULETYN SAMORZĄDOWY

WWW.MSZANA.PL

FOT. DAWID ŚWIESZEK @DAV MOVIE

Upamiętnili żołnierzy AK i stulecie Bitwy Warszawskiej STR. 25

O nazwie przysiółka Zagródcze i o zagródczanach STR. 22

Inwestycyjne lato STR. 10

Kilka refleksji na koniec lata

Lato dobiega końca. Za nami żniwa, dożynki, wakacje – wszystko to w niepokojnym roku 2020. Skłonni jesteśmy do narzekania i buntujemy się wobec rygorów, które ograniczają nasze swobody obywatelskie i przedsiębiorczość.

Warto w tym czasie sięgnąć do historycznych wydarzeń sprzed 100 lat, kiedy to nasza Ojczyzna, świeżo po odzyskaniu niepodległości po latach rozbiorów pozostawała w stanie wojny z bolszewikami – wojny w wymiarze politycznym i militarnym. Wówczas Polacy byli w stanie zjednoczyć się wobec zagrożenia ponownej utraty niepodległości, zmobilizowali i zaangażowali wiele talentów. Kobiety i mężczyźni dobrowolnie zgłaszali się do polskiej armii, oddawali swoje pieniądze, drogocenne rzeczy, żeby wyposażać wojsko, kupić amunicję. Ludzie leżeli krzyżem na błoniach pod jasnogórskim klasztorem, błagając o wybawienie dla Polski, w sytuacji, tak po ludzku rzecz nazywając, beznadziejnej – modlili się w wielkiej nowennie błagalnej. Najważniejszym epizodem tej wojny była oczywiście zwycięska Bitwa Warszawska – przełomowe wydarzenie w historii świata, której 100 rocznicę świętujemy w tym roku. Pamiętajmy o bohaterach. Pamiętajmy, że jesteśmy ich następcami i bądźmy dumni!

Oszczędności – to już naprawdę konieczność

Rok 2020 zdominował koronawirus i związany z nim niepokój. Wszyscy zadajemy sobie pytanie jak głęboki będzie kryzys gospodarczy i jakie będą długofalowe skutki trwającego stanu pandemii dla samorządów? O ile w kwestii własnego zdrowia i bezpieczeństwa możemy wspierać odporność, ograniczyć kontakty społeczne do koniecznego minimum, to na stan gospodarki nie mamy zbyt wielkiego wpływu. Niektórzy przedsię-

biorcy i mieszkańcy gminy na własnej skórze odczuli już skutki spowolnienia gospodarczego, zastoju w branży turystycznej i innych. Rząd wspiera przedsiębiorców i samorządy różnymi tarczami antykryzysowymi, jednak musimy brać pod uwagę, że kryzys potrwa dłużej lub się pogłębi. Jak ta sytuacja wpłynie na samorząd gminy? Niestety, spodziewamy się znacznie uszczuplonych dochodów w ramach subwencji związanych z udziałem w podatkach od osób fizycznych i prawnych. Znacznie spadną dochody związane z podatkami i opłatami lokalnymi. Część firm wykazuje znacznie obniżone dochody, a co za tym idzie oczekuje wsparcia w postaci ulg i zwolnień z danin na rzecz budżetu gminy. Nie mamy jeszcze dokładnych danych jak wpłynie ogólna sytuacja na kondycję budżetu gminy ale już wiadomo, że musimy z jeszcze większą starannością planować wydatki, ostrożnie planować inwestycje, a przede wszystkim szukać oszczędności. Zaczynamy od urzędu, tutaj już zredukowaliśmy kilka etatów. Nie planujemy podwyżek wynagrodzeń ani nagród, pomimo, że obowiązków przybywa – ale to za mało. Zmuszeni jesteśmy szukać oszczędności także w zadaniach oświatowych, do których w bieżącym roku gmina dopłaca ponad 5,5 mln. zł. Wciąż pracujemy na tym, by podnieść poziom nauczania w gminnych szkołach, musimy jednak znacząco ograniczać wydatki związane z prowadzeniem stołówek szkolnych, na które z budżetu gminy tylko w roku 2019 wydatkowano ponad 800 000 zł. – (stołówki szkolne funkcjonują w połowie szkół). Musimy też poważnie rozważyć zasadność utrzymywania szkoły, gdzie w ośmiu klasach uczy się niespełna 30 uczniów. Naszym celem jest zachowanie stołówek szkolnych, nie będą one likwidowane. W dalszym ciągu mogą funkcjonować, prowadzone przez prywatnych przedsiębiorców – np. dotychczasowych

Wójt Bolestaw Żaba

pracowników, którzy na preferencyjnych warunkach będą mogli rozpocząć tam prywatną działalność, świadcząc usługi na dotychczasowym poziomie za odpłatnością odpowiadającą realnym kosztom posiłku. Można się spodziewać, że cena posiłku wzrośnie. Z pewnością nie da się w dzisiejszych czasach ugotować obiadu za 5 zł... Jednak za pełnowartościowy posiłek rodzice zechcą zapłacić kilka złotych więcej. Ostatecznie to Rada Gminy zdecyduje o formule dalszego funkcjonowania stołówek szkolnych. Moim celem, jako wójta i gospodarza gminy jest by nie dopuścić do zadłużenia gminy na wiele lat. Liczę na zrozumienie ze strony radnych, dyrektorów szkół a przede wszystkim rodziców, których ta sprawa najbardziej dotyczy.

Rozpoczął się rok szkolny. Dotychczas wszystkie szkoły pracują normalnie. Mamy nadzieję, że nie będzie potrzeby powrotu do zdalnego nauczania. Proszę wszystkich mieszkańców gminy o odpowiedzialną, zdroworozsądkową postawę, zachowanie spokoju i stosowanie się do zaleceń sanitarnych i współpracę z dyrektorami szkół, którzy działają w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Brakuje nam spotkań z mieszkańcami, sytuacja nie sprzyja organizacji imprez gminnych. Tym bardziej się cieszę, że w większości sołectw zebrania się odbyły i mogliśmy choć w tak ograniczonej formie omówić najbardziej palące problemy.

Życzę Państwu zdrowia, nadziei, że sytuacja się poprawi, dobrej jesieni i wielu powodów do optymizmu.

Z wyrazami szacunku

BOLESŁAW ŻABA
Wójt Gminy Mszana Dolna

Kolejny sukces Doliny Mszanki

Tobiasz Krzysztof, prymista kapeli regionalnej Zagórzańskiego Zespołu Folklorystycznego Dolina Mszanki, po niedawnym sukcesie na Sabatowych Bajaniach, sięgnął po laury podczas 54. Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym.

Konsekracja kościoła w Łętowem

5 września b. r. abp. Marek Jędraszewski dokonał konsekracji kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski w Łętowem. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele Gminy Mszana Dolna: Jan Chorągwicki, Przewodniczący Rady oraz Bolesław Żaba, Wójt.

WYDARZENIA

Absolutorium dla Wójta i odznaczenia dla działaczy społecznych	4
Kolejne laptopy trafią do uczniów z Gminy Mszana Dolna	6
Podpisanie umowy o dofinansowanie w ramach programu PFRON	6
Promesa dla Gminy Mszana Dolna	7
Zagórzańskie Dziedziny są już na Facebooku	7
To była długa i bardzo pracowita sesja	8
Inwestycyjne lato	10
Polacy wybrali prezydenta	11
Zagórzańskie Dziedziny przykładem dobrych praktyk	12
Bezpieczny powrót do szkół	13
Wolni i trzeźwi	14
Szykuje się zagórzański stół	16
Kolejny sukces Doliny Mszanki	17
Tobiasz zawładnął sabatową sceną	17

Zagórzańskie dożynki	18
Józef Pajdzik odchodzi na emeryturę	19
Zagórzańska Msza Św.	20
O nazwie przysiółka Zagródcie i o zagródczanach	22
Konsekracja kościoła w Łętowem	24

Od kwiatowego koszyka do miodu stoika	25
V Festiwal Biegów Górskich GORCE	26
ULTRA-TRAIL	26

Pamiętki regionalne spod ręki Zagórczan	27
Kiedy z dzieckiem udać się do dentysty, kiedy do ortodonta	28
Warszawska przygoda Zagórzańskich Seniorów	29
To był szczególnie odpust	30
Upamiętnili żołnierzy AK i stulecie Bitwy Warszawskiej	32
Kręgle fińskie na Orliku w Kasinie Wielkiej	34
Zagórzańskie nuty wybrzmiały nad Adriatykiem	35
Energetyczny oddech	36
Choć pójde w inny kraj, wezmę z sobą nutę ty muzycko groj...	38

SPORT

Weronika Jagoda Mistrzynią Województwa Małopolskiego	39
--	----

WWW.MSZANA.PL

Mszana Dolna
NASZA GMINA
BIULETYN SAMORZĄDOWY

Wydawca: Urząd Gminy Mszana Dolna
ul. Spadochroniarzy 6, 34-730 Mszana Dolna
tel. 18 331 00 09, 18 331 02 23, 18 331 02 59

Skład i druk: IPRESS STUDIO WWW.IPRESS.PRO

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i redagowania nadsyłanych tekstów, ich wyboru do publikacji oraz opatrywania własnymi tytułami.
ISSN 1734-8978

Absolutorium dla Wójta i odznaczenia dla działaczy społecznych

3 lipca b. r., podczas XXII Sesji Rady Gminy Mszana Dolna, gminni rajcy jednogłośnie udzielili Bolesławowi Żabie, Wójtowi Gminy Mszana Dolna, absolutorium z tytułu wykonania budżetu na 2019 rok. Odbyła się również prezentacja Raportu o Stanie Gminy Mszana Dolna wraz z krótką debatą nad tym obszernym dokumentem.

Obrady Rady Gminy stały się również okazją do wręczenia odznaczeń nadanych przez Prezydenta RP z okazji 30. rocznicy pierwszych wolnych wyborów samorządowych z 1990r. Wręczył je Zbigniew Starzec, I Wicewojewoda Małopolski. Złotym Krzyżem Zasługi uhonorowano Aleksandrę Kanię i Adama Wrzecionka; Brązowy Krzyż Zasługi otrzymali: Jolanta Mardausz, Klaudiusz Kawecki i Marek Panek. U wyróżnionych w tym dniu doceniono zasługi w działalności społecznej i charytatywnej.

Aleksandra Kania

z Kasinki Małej – odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi

Po zakończeniu pracy zawodowej aktywnie uczestniczy w działalności publicznej. Pełniła funkcję ławnika Sądu Rejonowego w Limanowej, działa w Radzie Parafialnej i Zespole Charytatywnym przy Parafii w Kasince Małej. Od 2014 Radna, a w poprzedniej kadencji Przewodnicząca Rady Gminy Mszana Dolna. W trosce o zachowanie dziedzictwa kulturowego była jedną z inicjatorek powołania Stowarzyszenia Koła Gospodyń Wiejskich w Kasince Małej.

Adam Wrzecionek

z Kasiny Wielkiej – odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi

Człowiek czynu, bardzo zaangażowany w działalność społeczną swojej wsi Kasiny Wielkiej ale i całej Gminy

Mszana Dolna. Członek Rady Parafialnej, wieloletni członek Ochotniczej Straży Pożarnej w Kasinie Wielkiej, który w trakcie pełnienia służby wielokrotnie poświęcał zdrowie aby ratować dobytek i życie ludzkie. Członek Powiatowej Izby Rolniczej. Jako sołtys Wsi Kasina Wielka zabiega skutecznie o sprawy sołectwa.

Jolanta Mardausz

z Olszówki – odznaczona Brązowym Krzyżem Zasługi

Radna Rady Gminy Mszana Dolna, aktywnie uczestniczy w życiu społecznym Wsi Olszówka. Jest inicjatorką powołania i członkiem Stowarzyszenia Folklorystycznego „Olszowianie”, promując i kultywując tradycje regionalne. Współpracuje z Radą Rodziców i Dyrektorem Szkoły Podstawowej, oraz Radą Parafialną w Olszówce przy organizacji

budowy szkoły, oraz remontu cmentarza parafialnego.

Marek Panek

z Mszany Dolnej – odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi

Ukończył Wydział Prawa i Administracji na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w 1990 roku. Radca prawny, działacz społeczny, współzałożyciel Towarzystwa Współpracy z Polakami ZSRR „Jagiellonia”. Uczestnik zjazdu założycielskiego Stowarzyszenia Wspólnota Polska. Członek, założyciel Zjednoczenia Chrześcijańsko Narodowego i członek władz krajowych tej partii. Fundator i współzałożyciel Fundacji Wspierania Rozwoju Lokalnego „Inicjatywa”, z siedzibą w Mszanie Dolnej. Zaangażowany w działalność Młodzieżowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Mszanie Dolnej oraz Spółek Komu-

nalnych, Przewodnik Beskidzki. Prowadzi obsługę prawną jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych.

Klaudiusz Kawecki – odznaczony Brązowym Krzyżem Zastugi

Ukończył Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz aplikację radcowską. W latach 1980-1989, w trakcie studiów członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, uczestnik strajków studenckich oraz członek Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. W latach 1990-2002 budował samorząd lokalny, pełnił funkcję Burmistrza Gminy i Miasta Proszowice będąc jednocześnie Radnym Gminy i Miasta Proszowice oraz Radnym Powiatu Proszowickiego. Po zakończeniu pełnienia funkcji burmistrza pracował na rzecz samorządu terytorialnego. Autor publikacji książkowych, prowadzi działalność szkoleniową na rzecz jednostek samorządu terytorialnego.

***

W imieniu osób odznaczonych głos zabrał Marek Panek. *Wyrazem uznania naszej działalności jest przyznanie nam dzisiaj przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej odznaczeń. Prowadząc naszą działalność uważaliśmy, że służba dla Polski, służba dla społeczności lokalnej jest nie tylko obywatelskim obowiązkiem ale jest także zaszczytem. Przyznane nam dzisiaj odznaczenia*

traktujemy jako uhonorowanie idei, które wyznawaliśmy, które nam przyświecały. Traktujemy je również jako nagrodę dla osób, które nas w naszej działalności wspierały. Krzyże Zastugi które nam dzisiaj zostały wręczone traktujemy jako zobowiązanie do dalszej, ofiarnej pracy dla dobra wspólnego – podkreślił, dziękując za nominację i wręczenie odznaczeń.

Aleksandra Kania zwróciła uwagę zebranych podczas uroczystej sesji Rady Gminy stwierdzeniem, że *w każdej społeczności, w każdej wsi są osoby, które prawdopodobnie rodzą się z predyspozycją do pracy społecznej. Obserwujemy, że w niektórych miejscowościach takich osób jest naprawdę du-*

*żo. Ciągłe gdzieś są, coś robią, dbają o tę swoją małą ojczyznę, o wieś. Zachęcam wójta do odszukania takich osób, zresztą nie trzeba ich szukać, one są znane – i zadbania, żeby również zostali w ten sposób uhonorowani. To daje satysfakcję z prowadzonej działalności. Natomiast uhonorowany Adam Wrzecień podkreślił, że jest mu niezmiernie miło, że to odznaczenie dostaje od Prezydenta Rzeczypospolitej, *mojego Prezydenta*, podkreślił z uśmiechem.*

Wicewojewoda Małopolski wraz z Przewodniczącym Rady Gminy Mszana Dolna, Radnymi i Wójtem oraz wszyscy zebrani gratulowali odznaczonym i dodatkowo docenili ich zasługi gromkimi oklaskami.

ANNA PETRYCKA
Biuro Rady Gminy Mszana Dolna

Krzyż Zastugi

Ustanowiony w 1923 r. nadawany jest osobom, które położyły zasługi dla państwa lub obywateli spełniając czyny przekraczające zakres ich zwykłych obowiązków, a przynoszące znaczną korzyść państwu lub obywatelom, ofiarną działalność publiczną, ofiarne niesienie pomocy oraz działalność charytatywną.

Kolejne laptopy trafią do uczniów z Gminy Mszana Dolna

Gmina Mszana Dolna otrzymała kolejny grant w wysokości 145 000,00 zł na zakup przenośnych komputerów do prowadzenia zdalnej nauki w ramach drugiego już, od czasu ogłoszenia na terenie Polski stanu zagrożenia epidemicznego, konkursu organizowanego przez Centrum Projektów Polska Cyfrowa „Zdalna szkoła+”.

Tym razem zakupiono 72 laptopy i 20 myszek komputerowych. Trafią one do gminnych szkół, a potem do uczniów z rodzin wielodzietnych 3+, którzy nie posiadają sprzętu umożliwiającego im czynne włączenie się w zdalną edukację.

W ramach obydwu naborów Gmina Mszana Dolna otrzymała dofinansowanie w kwocie 224 200,00 zł. W ramach programu zakupiono 115 laptopów oraz 20 przewodowych myszek komputerowych.

Program „Zdalna szkoła+” w ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej nr I „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu” działania 1.1: „Wielimowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach”.

Szczegółowe informacje o programie można znaleźć na stronie cpc.gov.pl/zdalna-szkola-2

WERONIKA WRZECIONEK-CIEŻAK

GMINA MSZANA DOLNA
realizuje projekt dofinansowany
z Funduszy Europejskich
zdalna Szkoła+ – w ramach
Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej

Celem projektu jest zakup sprzętu komputerowego umożliwiającego realizację zdalnych lekcji uczniom wykluczonym cyfrowo.

Dofinansowanie projektu z UE: 145 000,00 PLN

Podpisanie umowy o dofinansowanie w ramach programu PFRON

W dniu 3 sierpnia 2020r. Starosta Powiatu Limanowskiego Mieczysław Uryga oraz Wójt Gminy Mszana Dolna Bolesław Żaba podpisali umowę o dofinansowanie w ramach programu PFRON.

Gmina Mszana Dolna otrzymała dofinansowanie w celu zrealizowania

projektu pod nazwą „Likwidacja barier transportowych poprzez zakup samochodu „mikrobus” przystosowanego do przewozu osób na wózkach inwalidzkich na potrzeby Gminy Mszana Dolna”. Dofinansowanie do zakupu 9-cio osobowego pojazdu w kwocie 90 000,00 zł uzyskano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III”. Całkowita wartość projektu wynosi 150 429,00 zł. Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych umożliwi transport dzieci do specjalistycznych placówek rehabilitacyjnych, edukacyjnych i wychowawczych.

AGATA CHORAŹWICKA

Promesa dla Gminy Mszana Dolna

W dniu 24 lipca 2020 r. zastępca Wójta Gminy Mszana Dolna Katarzyna Szybiak odebrała z rąk Marszałka Województwa Małopolskiego – Witolda Kozłowskiego symboliczny czek gwarantujący przyznanie dofinansowania na modernizację boisk sportowych i miejsc rekreacji w ramach projektu „Małopolska Infrastruktura Rekreacyjno-Sportowa”. Spotkanie odbyło się w Krościenku nad Dunajcem.

W uroczystym wręczeniu promes wzięła również udział Senator Jan Hamerski.

Gmina Mszana Dolna uzyskała dofinansowanie w kwocie 152 320,00 zł. Pozyskane środki finansowe częściowo pokryją koszty modernizacji wielofunkcyjnego, przyszkolnego boiska sportowego przy Zespole Placówek Oświatowych w miejscowości Raba Niżna.

KATARZYNA SZYBIAK

Zagórzańskie Dziedziny są już na Facebooku

Marka Gminy Mszana Dolna „Zagórzańskie Dziedziny” ma już swój oficjalny profil w mediach społecznościowych. Począwszy od 9 lipca b.r. informacji na temat obszaru objętego marką lokalną oraz oferty osób indywidualnych, podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorców skupionych wokół Zagórzańskich Dziedzin można szukać na stronie marki.

Wystarczy wpisać hasło „Zagórzańskie Dziedziny” w wyszukiwarce na FB i polubić lub zacząć obserwować stronę. Aby być na bieżąco i nie pominąć żadnego z postów opublikowanych przez zespół redakcyjny należy w swoim profilu, w sekcji „obserwowanie”, zaznaczyć „wyświetlaj najpierw”.

Niepowtarzalne widoki, wyspy smaku, tradycji i krajobrazów zagórzańskich... To dziedzinie proste, wejdź do świata marki Zagórzańskie Dziedziny – zachęca na swoim profilu Olga Gałek, Wiceprezes Fundacji MiLA, animatorka marki Gminy Mszana Dolna, która na stronie Fundacji Miejsc i Ludzi Aktywnych przedstawiła Zagórzańskie Dziedziny wycinkiem z jej komunikatu: Zagórzańskie Dziedziny łączą Beskid Wyspowy i Gorce. Splatają przyrodę z niezwykłymi krajobrazami. Wiążą tradycje pasterskie, rzemiosło, kulturę i sztukę. Scalają pasje, emocje i ducha górali zagórzańskich. Marka Zagórzańskie Dziedziny dedykowana jest miłośnikom gór spragnionym natury i prostoty, którzy podejmą wyzwanie spędzania wolnego czasu daleko od miasta i szosy. Daj się uwieść

Zagórzańskie Dziedziny

Strona regionalna

Wyślij wiadomość

Liliana, Jarosław, Thömaß i 902 innych użytkowników lubią to.

Strona główna Posty Recenzje Filmy Zdjęcia

Zagórzańskim Dziedzinom! Odkrywaj je pasjami! Zanurz się w ich magii! To dziedzinie proste!

Zapraszamy do dołączenia do grona sympatyków Zagórzańskich Dziedzin!

MAGDA POLAŃSKA

To była długa i bardzo pracowita sesja

XXIV zwyczajna Sesja Rady Gminy Mszana Dolna obfitowała w wiele istotnych dla mieszkańców tego samorządu spraw. 31 sierpnia b.r. debatowano nad zagadnieniami dotyczącymi m.in. oświaty, planu zagospodarowania przestrzennego, wyborów uzupełniających sołtysa we wsi Lubomierz czy gospodarki odpadami.

Wśród „codziennych” spraw poruszanych przez rajców znalazły się również bardziej uroczyste momenty. W obchodowym 31 sierpnia każdego roku Dniu Solidarności i Wolności, w 40. rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych i powstania „Solidarności”, gminni radni poprzez podjęcie oświadczenia wyrazili swoją jedność z Obywatelami Białorusi m.in. solidaryzując się w ich aspiracjach i dążeniach do życia w wolnym demokratycznym państwie, do dialogu i wzajemnego szacunku, a także poszanowania praw mniejszości narodowych. Byli również świadkami wręczenia przez Wójta, Bolesława Żabę, nagród za osiągnięte wysokie wyniki sportowe w ciągu roku 2019 oraz za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury w ciągu roku 2019. Tym razem wyróżnienia trafiły do dwóch propagatorów kultury (prof. dr hab. Józefy Kobylińskiej oraz Dawida

Śmieszka) oraz 11 sportowców (Mateusza Szcześnowskiego, Karoliny Szcześnowskiej, Wiktora Pajdzika i Martyny Chorągwickiej reprezentujących UKS KORYO Mszana Dolna; Klauddii i Eweliny – sióstr Kołodziej, Julii Demkowskiej i Magdaleny Murzyn z LKS Witów ski Mszana Górna; sióstr Weroniki i Karoliny Kaleta – zawodniczek LKS Markam Wiśniowa – Osieczany oraz biathlonistki Zagórzańskiego Klubu Sportowego Kasina Wielka – Aleksandry Puto). Gratulacje nagrodzonym złożyli również: Jan Chorągwicki, Przewodniczący Rady oraz Katarzyna Szybiak, Zastępca Wójta.

”

W obchodzonego 31 sierpnia każdego roku Dniu Solidarności i Wolności, gminni radni wyrazili swoją jedność z Obywatelami Białorusi m.in. solidaryzując się w ich aspiracjach i dążeniach do życia w wolnym kraju.

Podczas sesji gminni rajcy mieli również możliwość wysłuchania sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz z realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Mszana Dolna. Zapoznali się także z podsumowaniem dotychczasowych działań w ramach budowy marki Zagórzańskie Dziedziny, czyli partnerstwa na rzecz rozwoju regionu zainicjowanego przez Gminę Mszana Dolna.

MAGDA POLAŃSKA

RADA GMINY
34-730 Mszana Dolna
ul. Spadochroniarzy 6
woj. małopolskie

Oświadczenie Nr 4/20
Rady Gminy Mszana Dolna
z dnia 31 sierpnia 2020 r.

w sprawie sytuacji w Republice Białorusi.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz § 24 ust. 2 pkt 3 Statutu Gminy Mszana Dolna przyjętego Uchwałą Nr L/657/2018 Rady Gminy Mszana Dolna z dnia 28 września 2018r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2018r. poz. 6672) - Rada Gminy Mszana Dolna uchwała, co następuje:

§ 1.

mając na uwadze:

- wspólną historię w tym dziedzictwo Rzeczypospolitej Obojga Narodów, nasze doświadczenia z okresu dążeń do demokratycznych przemian oraz wsparcie jakie uzyskaliśmy od innych narodów demokratycznego świata,
- znaczenie wolności i praw podstawowych, w tym prawa do wolnych wyborów,
- stojąc na stanowisku, że dążenia obywateli do korzystania z praw podstawowych, nie mogą być tłumione stą,

Rada Gminy Mszana Dolna:

- solidaryzuje się z Obywatelami Białorusi, w ich aspiracjach i dążeniach do życia w wolnym demokratycznym państwie, do dialogu i wzajemnego szacunku, a także poszanowania praw mniejszości narodowych,
- popiera wszelkie działania zmierzające do rozwiązania konfliktu w sposób pokojowy,
- zwraca się z prośbą o dalsze wsparcie demokratycznych aspiracji Obywateli Białorusi, w szczególności o pomoc represjonowanym z powodów politycznych.

§ 2.

Oświadczenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Jan Chorągwicki

Inwestycyjne lato

Tegoroczne lato upłynęło przede wszystkim na niwelowaniu skutków czerwcowych, ulewnych deszczów, podczas których zniszczeniu uległo wiele dróg i obiektów infrastruktury komunalnej. Sporo energii i środków finansowych pochłonęło przywrócenie przejezdności uszkodzonych dróg i zabezpieczenie miejsc mogących stanowić zagrożenie dla ludzi, zwierząt i pojazdów.

Dzięki pomocy finansowej ze strony Województwa Małopolskiego, które przyznało gminie dotację w wysokości 200 000 zł możliwy będzie remont drogi gminnej Kasinka Mała – Łopuszne, dzięki któremu zostaną usunięte najpilniejsze uszkodzenia.

Pracownicy gminy przekazali protokoły oszacowanych strat do weryfikacji przez komisję powołaną przez Wojewodę Małopolskiego. Na tej podstawie

gmina będzie mogła ubiegać się o dotację na remont zniszczonych obiektów w latach następnych. Bez wątpienia doprowadzenie zniszczonych dróg do stanu sprzed czerwcowych powodzi przekracza możliwości finansowe naszego samorządu i będzie wymagało zaangażowania środków zewnętrznych.

Dobiegające końca lato, dzięki zrealizowanym inwestycjom przysparza również powodów do zadowolenia i dumy. Zmodernizowaną drogą wewnętrzną na os. Żury-Łabuzy cieszyć się mogą mieszkańcy Olszówki. Całkowity koszt tej inwestycji pokryty ze środków budżetu gminy to **795 925,16 zł**.

W Olszówce trwają również prace budowlane związane z modernizacją drogi na os. Gacki.

Zakończono modernizację mostu w ciągu drogi do os. Dawce w Mszanie Górnej. Wartość inwestycji to 170 151,93 zł. Zmodernizowano również drogę na os. Cygale w miejscowości Kasina Wielka. W pełni możliwe jest również korzystanie z atrakcji w Otwartej Strefie Aktywności w Kasince Małej, gdyż gmina otrzymała pozwolenie na użytkowanie tego obiektu. Mimo wielu trudności na bieżąco staramy się realizować zadania inwestycyjne zaplanowane na ten rok. Z niepokojem pa-

Droga na osiedlu Cygale w Kasinie Wielkiej

Zmodernizowany most w Mszanie Górnej na osiedlu Dawce

Otwarta Strefa Aktywności w Kasince Małej

Polacy wybrali prezydenta

Droga na osiedlu Żury-Łabuzy w Olszówce

trzymy w przyszłość, która może wiązać się ze zmniejszeniem dochodów naszego samorządu, a co za tym idzie – ograniczeniem planów inwestycyjnych w kolejnych latach.

PRACOWNICY REFERATU INWESTYCJI
I ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda FOT. WWW.PREZYDENT.PL

Wybory prezydenckie w Polsce – (pierwsza tura wyznaczona na dzień 28 czerwca 2020 r.), zostały zarządzane po tym, jak w wyniku sytuacji związanej z epidemią COVID-19 nie doszło do głosowania w wyborach zaplanowanych na 10 maja 2020 r.

12 lipca 2020 r. odbyła się w Polsce II tura wyborów prezydenckich. Wybory zakończyły się zwycięstwem urzędującego prezydenta Andrzeja Dudy, który został wybrany na drugą kadencję, otrzymując 51,03% głosów w drugiej turze, w której pokonał Rafała Trzaskowskiego.

Mieszkańcy Gminy Mszana Dolna w zdecydowanej większości udzielili poparcia prezydentowi Andrzejowi Dudzie. Uzyskał on 83,31% głosów

w naszej gminie. W wyborach wzięło udział 71,6% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy. Wybory odbyły się w warunkach wzmoczonego reżimu sanitarnego. Wyborcy głosowali w maseczkach, zachowując dystans społeczny. Również członkowie obwodowych komisji wyborczych pracowali z zasłoniętymi ustami i nosem, pomieszczenia lokali wyborczych były kilkakrotnie w ciągu dnia wietrzone i dezynfekowane.

Wybory wyróżniły się wysoką frekwencją. W skali całego kraju, w drugiej turze wyborów frekwencja wyniosła 68,18%.

Wyniki wyborów prezydenckich w Gminie Mszana Dolna zaprezentowano na podstawie danych opublikowanych przez Państwową Komisję Wyborczą.

ANNA PETRYCKA

Zagórzańskie Dziedziny przykładem dobrych praktyk

Marka Gminy Mszana Dolna, Zagórzańskie Dziedziny, stała się przykładem dobrej praktyki samorządowej w zakresie tworzenia sieci współpracy trójsektorowej. Działania kreatorów marki Gminy zaprezentowano podczas konferencji „Tworzenie sieci współpracy w ramach produktu lokalnego” zorganizowanej 3 września b. r. w Małopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Karniowicach.

Prezentacja przedstawiciela Urzędu Gminy Mszana Dolna pokazała jak na przykładzie samorządu lokalnego w ramach współpracy i zaangażowania mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych z całego regionu można wykreować markę lokalną oraz w jaki sposób najwyższej jakości produkty, usługi i inicjatywy z nią związane przyczyniają się do zachowania unikatowych walorów przyrodniczych i kulturowych regionu.

W formie stacjonarnej w spotkaniu udział wzięli: dr Krzysztof Duda Dyrektor Instytutu Zootechniki w Balicach, Ryszard Mróz Dyrektor IJHARS, Mirosław Boruta – Krakowski zastępca Dyrektora KOWR OT, Izabela Stefańczyk zastępca Dyrektora Małopolskiego Oddziału Regionalnego ARiMR, Piotr Serafin Prezes Małopolskiej Hodowli Roślin, Krystyna Janeczka Wiceprezes Małopolskiej Izby Rolniczej oraz Dominik Pasek Dyrektor MODR. Za pośrednictwem Internetu z uczestnikami stacjonarnych wykładów połączyli się: Jacek Gołda Dyrektor Wydziału Programów Infrastrukturalnych i Rolnictwa – MUW, dr Justyna Kosecka Dyrektor Oddziału Regionalnego KRUS w Krakowie, Agnieszka Szewczyk – Kuta Małopolski Wojewódzki Lekarz Weterynarii, Andrzej Kawalec Kierownik Oddziału Rolnictwa – MUW, Krzysztof Jabłoński Kierownik Zespołu Rolnictwa w Departamencie Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWM w zastępstwie Anny Glixelli Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obsza-

row Wiejskich UMWM, Elżbieta Dziasek Kierownik Działu ROW w CDR Oddział Kraków, Piotr Pokrzywa Kierownik Oddziału Nadzoru Higieny Żywności, Żywnienia i Procesów Nauczania Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Krakowie oraz rolnicy, przedstawiciele instytucji okołorolniczych i doradcy.

Celem konferencji była wymiana doświadczeń producentów oraz przedstawicieli instytucji okołorolniczych zainteresowanych różnymi formami promocji produktu lokalnego jako ważnego czynnika rozwoju regionalnego w dobie pandemii. Jej organizatorem był Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach. Partnerami przedsięwzięcia byli: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa OT Kraków oraz Małopolski Oddział Regionalny ARiMR.

MAGDA POLAŃSKA

Fot. MODR w Karniowicach

BEZPIECZNY POWRÓT DO SZKÓŁ

Wskazówki dla rodzica

- Nie posyłaj do szkoły i placówki chorego dziecka.
- Przestrzegaj regulaminu funkcjonowania szkoły w czasie epidemii.
- Poinformuj szkołę, jeśli domownicy są objęci kwarantanną.
- Sprawdzaj na bieżąco informacje od dyrektora szkoły lub nauczycieli.
- Zawsze odbieraj telefon ze szkoły. Jeśli nie możesz odebrać, pilnie oddzwon.
- Sprawdzaj, czy dziecko nie ma zbędnych rzeczy w plecaku.
- Przypomnij dziecku zasady bezpieczeństwa podczas posiłków.
- W miarę możliwości unikaj transportu publicznego w drodze do/ze szkoły. Pomyśl o spacerze, rowerze.
- Organizuj dziecku jak najwięcej wolnego czasu na świeżym powietrzu.
- Przypomnij dziecku, że zasady bezpieczeństwa obowiązują przed lekcjami i po nich.

BEZPIECZNY POWRÓT DO SZKÓŁ

10 zasad dla ucznia

- Masz gorączkę, kaszel lub inne objawy choroby, zostań w domu.
- Często myj ręce.
- Nie dotykaj oczu, ust i nosa.
- Zrezygnuj z podawania ręki na powitanie.
- Uważnie słuchaj poleceń nauczyciela.
- Używaj tylko własnych przyborów szkolnych.
- Spożywaj swoje jedzenie i picie.
- Unikaj kontaktu z większą grupą uczniów, np. podczas przerw.
- Jeśli czujesz się źle lub obserwujesz u siebie objawy chorobowe, natychmiast poinformuj o tym nauczyciela.
- Przestrzegaj zasad bezpieczeństwa przed i po lekcjach.

Bezpieczny powrót do szkół

Do szkół na terenie gminy zostały dostarczone płyny do dezynfekcji oraz maski medyczne dla nauczycieli i personelu szkolnego. Środki zostały przekazane bezpłatnie przez Ministerstwo Zdrowia na zamówienie dyrektorów szkół.

Z uwagi na bardzo dużą ilość przydzielonych środków (1500 litrów płynu dezynfekującego i 7000 maseczek, 14 termometrów), odbiór z Państwowej Straży Pożarnej w Limanowej, przez poszczególne szkoły, nie był możliwy do zrealizowania, dlatego zorganizowano transport, aby akcja przeprowadzona 31 sierpnia 2020 r. przebiegła bardzo sprawnie i szkoły przed 1 września zostały zabezpieczone w związku z sytuacją epidemiczną związaną z COVID-19.

Warto wspomnieć również, że Ministerstwo Edukacji Narodowej wspólnie z Ministerstwem Zdrowia oraz Głównym Inspektorem Sanitarnym przygotowali wytyczne dla szkół i placówek oświatowych dotyczące organizacji pracy szkół

w nowym roku szkolnym. Zachęcamy dyrektorów, ale także nauczycieli i rodziców do zapoznania się z tymi informacjami. Na stronie internetowej MEN znajduje się również zestawienie najważniejszych pytań i odpowiedzi, które mogą być pomocne w bezpiecznym powrocie uczniów do szkół.

www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczny-powrot-do-szkol2
AGATA CHORAĞWICKA

Wolni i trzeźwi

Tegoroczny sierpień pragniemy przeżyć w duchu wdzięczności Bogu za setną rocznicę Bitwy Warszawskiej, zwanej Cudem nad Wisłą, dzięki której Polska zachowała niepodległość, a jednocześnie uratowała Europę przed bolszewicką bezbożną ideologią. Pamięć o zwycięzcach z 1920 roku to nasz patriotyczny obowiązek, a także powód do dumy i do gorliwej walki z wadami narodowymi i z tym wszystkim, co osłabia Polskę.

Trzeźwość jest warunkiem rozwoju osoby, rodziny, Narodu i Kościoła. Problemy alkoholowe dotyczą większość Polaków. Z bólem stwierdzamy, że w przestrzeni publicznej lekceważony jest problem nietrzeźwości. Chore są zwyczaje narodowe i rodzinne, które kultywują powszechne używanie alkoholu jako wyraz dobrego świętowania i udanej zabawy. Chore jest prawo, które umożliwia promowanie pijackiego stylu życia. „Przewyciężenie kłęski pijaństwa i alkoholizmu musi zaczynać się w rodzinie, ale całe społeczeństwo, cały Naród, Kościół i państwo muszą współdziałać i to ze wszystkich sił” – często przypominał jeden z największych apostołów trzeźwości, sługa Bóży kard. Stefan Wyszyński.

Spożywanie alkoholu osłabia znacząco kondycję zdrowotną Narodu. Związane jest z ponad dwustu chorobami, w tym także nowotworowymi. Nadmierne spożywanie alkoholu skraca życie średnio o 16-20 lat. W ciągu roku, przez legalnie sprzedawany alkohol, umiera kilkanaście tysięcy Polaków. Wielu naszych rodaków znajduje się na skraju życiowej przepaści. Nie wolno nam milczeć, gdy bliźni, nadużywając alkoholu, dręczą siebie i bliskich, grzeszą i narażają się na wieczne potępienie.

Apostolstwo Trzeźwości i Osób Uzależnionych w tym roku w sposób szczególny zwraca uwagę na sytuację tych polskich dzieci, które drastycznie cierpią z powodu pijaństwa i nałogów rodziców, a także same są coraz bardziej narażone na uzależnienia. Naszym działaniem przyświeca hasło: „Szczęśliwe dzieci w trzeźwych rodzinach”.

Troska o życie i zdrowie dzieci nienarodzonych

Niezwykle ważna jest całkowita abstinencja od alkoholu kobiet w stanie błogosławionym i podczas karmienia piersią. Picie alkoholu w czasie ciąży może spowodować poronienie lub uszkodzić mózg dziecka, powodując ciężkie i nieodwracalne schorzenia. FAS, czyli Alkoholowy Zespół Płodowy, jest jednostką chorobową w stu procentach możliwą do uniknięcia. Wystarczy, że kobieta w ciąży i podczas karmienia piersią powstrzyma się od picia alkoholu. Niestety, badania przeprowadzone w Polsce dowodzą, że jedna trzecia kobiet

w ciąży spożywa alkohol. Każda dawka alkoholu dla nienarodzonego dziecka jest szkodliwa. Zaburzenia związane z Płodowym Zespołem Alkoholowym mają charakter trwałe i towarzyszą dziecku do końca życia. Specjaliści podkreślają, że równie ważny dla zdrowia dziecka jest materiał genetyczny obojga rodziców, dlatego tak istotna jest przynajmniej trzymiesięczna abstinencja przed poczęciem dziecka. Kochani rodzice, zachowajcie całkowitą abstinencję od alkoholu, jeśli kochacie wasze poczęte dzieci.

Szczęśliwe dzieci w trzeźwych rodzinach

Małżeństwo i rodzina to pierwsze i najważniejsze środowisko troski o trzeźwość. To również pierwsza i najważniejsza szkoła wychowania do trzeźwości. O tym, jak ważna jest trzeźwość rodziców, najłatwiej możemy przekonać się wtedy, gdy popatrzymy na sytuację rodzin dotkniętych dramatem pijaństwa czy choroby alkoholowej. W rodzinach z problemem alkoholowym cierpią wszyscy – i ci, którzy nadużywają alkoholu, i ci, którzy pozostają z nimi w bliskim kontakcie. Tych zjawisk szczególnie boleśnie doświadczaliśmy w sytuacji panującej pandemii.

Jeśli alkoholu nadużywa ojciec czy matka, to taki rodzic przestaje być zdolnym do tego, żeby z miłością przyjmować i mądrze wychowywać potomstwo. Upijający się rodzic staje się źródłem niewyobrażalnego cierpienia i udręki dla dzieci. Odbiera im wiarę w miłość, niszczy ich poczucie bezpieczeństwa. Blokują rozwój duchowy, moralny i społeczny. Sprawia, że dzieci popadają w biedę materialną, w społeczną izolację, w problemy psychiczne, moralne, duchowe i religijne. W konsekwencji ich życie zamienia się w gehennę, a powstałe w dzieciństwie deficyty utrudniają dorosłe życie.

Czynniki chroniące dzieci przed uzależnieniami

Głównym powodem sięgania przez nieletnich po alkohol nie jest ani ich zła wola, ani skłonności czy obciążenia genetyczne, ani przypadkowa „ciekawość”, lecz trudności w radzeniu sobie z życiem, sygnalizowane przez bolesne stany emocjonalne. Istotny wpływ mają także zgubne obyczaje, wspierające pijań-

stwo, a także modelowanie zachowań przez zły przykład dorosłych i negatywny nacisk rówieśniczy. Badania wskazują, że wczesna inicjacja alkoholowa, pochodzenie z rodziny, w której choćby jeden z rodziców jest uzależniony, znacznie zwiększają prawdopodobieństwo popadania w uzależnienia przez dzieci.

Rodzinę, w kształtowaniu dojrzałej osobowości dzieci, powinna wspierać szkoła. Dlatego priorytetem odpowiedzialnych nauczycieli i wychowawców jest wychowywanie dzieci i młodzieży w oparciu o wartości chrześcijańskie. To nie przekaz wiedzy, lecz tworzenie pozytywnych więzi, ukazywanie konstruktywnych wzorców oraz norm postępowania jest warunkiem skuteczności programów profilaktycznych.

Troska rządu i samorządu o abstynencję dzieci

Stanowienie dobrego prawa i skuteczne jego egzekwowanie to podstawowe zadanie instytucji państwowych i samorządowych. Prawo bezwzględnie musi chronić najmłodszych obywateli przed uzależnieniami i demoralizacją. Dlatego wyrażamy stanowczy sprzeciw wobec zgody tych instytucji na reklamę alkoholu, która zniszczyła już niejedno pokolenie Polaków. Reklamodawcy posługują się manipulacją i kłamstwem. Tworzenie bezpiecznego środowiska życia oraz rozwoju dzieci i młodzieży wymaga ponadto ograniczenia fizycznej i ekonomicznej dostępności alkoholu. Badania naukowe jednoznacznie wskazują, że te właśnie działania znacząco wpływają na zmniejszenie spożycia napojów alkoholowych. Każdy pomysł zwiększania liczby punktów sprzedaży alkoholu, towarzyski przymus picia, tolerowanie nadużywania alkoholu, to przejaw nieodpowiedzialności, cynizmu i wrogości wobec człowieka.

Troska Kościoła o abstynencję dzieci

Zadaniem duszpasterzy w aspekcie troski o abstynencję dzieci i młodzieży jest pomaganie wychowankom, by wzrastali w mądrości i łasce u Boga i u ludzi. Rolą kapłanów jest także konsekwentne zapobieganie wszelkim, a nie tylko niektórym zachowaniom, które są szkodliwe dla dzieci i młodzieży.

Ogromną rolę w wychowaniu do prawdziwej wolności odgrywają dziecięce wspólnoty parafialne. Program abstynencyjnego ruchu Dziecięcej Krucjaty Niepokalanej, oparty na podstawowych wartościach chrześcijańskich – modlitwie, ofierze, wstrzeźliwości i skromności, jest wspianą propozycją dla wszystkich grup. Może wzbogacić formację, którą przechodzą dzieci w już istniejących wspólnotach, bądź też może stać się inspiracją dla nowo powstających grup parafialnych. Cenne jest włączanie się nastolatków w Krucjatę Wyzwolenia Człowieka.

Sierpniowa abstynencja błogosławionym świadectwem i odpowiedzialnym stylem życia

Dobrowolna abstynencja od alkoholu, podjęta w sierpniu przez dorosłych, jest wymownym świadectwem troski o trzeźwość polskiego narodu. To świadectwo z pewnością pomoże wielu osobom uwikłanym w pijaństwo i alkoholizm wrócić

1920-2020 CUD NAD WISŁĄ

**WDZIĘCZNOŚĆ
WOLNOŚĆ
HONOR**

**DUMNY NARÓD
WOLNY I TRZEŻWY**

WWW.WOLNITRZEZWY.PL

sierpień miesiącem abstynencji.

Zespół Konferencji Episkopatu Polski ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych

na drogę wolności. Jest to też cenny przykład dawany dzieciom, pokazujący im, że można cieszyć się życiem bez substancji, które oszukują i zabijają na raty.

Zachęcamy wszystkich dorosłych, aby odważnie podjęli tę decyzję, której skutki są zawsze błogosławione. Jest to niezmiernie ważne szczególnie w sytuacji pandemii oraz rosnącego bezrobocia i ubóstwa. Niech jak najwięcej Polaków z odwagą powie: Nie piję, bo kocham. Nie piję, bo chcę dać przykład trzeźwego, odpowiedzialnego życia. Nie piję, bo jestem potrzebny moim bliskim w każdej chwili. Nie piję, bo pamiętam słowa bł. ks. Bronisława Markiewicza, że ten, kto wychowuje dzieci i młodzież, a sięga po alkohol, kto rozpija dzieci i młodzież, ten jest zdrajcą narodu i wiary. Nie piję, bo wiem, że alkohol może zniewolić każdego, bez względu na wiek, płeć, pozycję społeczną czy wykonywany zawód. Nie piję, bo pragnę cieszyć się wolnością, której fundamentem jest cnota trzeźwości.

Niech Bóg błogosławi tym wszystkim, którzy z radością podejmą decyzję o sierpniowej abstynencji. Kroczy razem z Maryją drogą Chrystusowej wolności do pełnego zwycięstwa.

Apel Zespołu KEP ds. ATIou na sierpień 2020

Bp Tadeusz Bronakowski

Przewodniczący Zespołu KEP ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych
Łomża, dnia 1 czerwca 2020 r.

Szykuje się zagórzański stół

Korpiel – warzywo tak bardzo niedoceniane w obecnych czasach stało się głównym bohaterem warsztatów kulinarnych, które Śwarne Babki z KGW Łętowe przeprowadziły 27 sierpnia b. r. w Pensjonacie Szczebel w Mszanie Dolnej.

Szkolenie zorganizowane przez łętowskie gaździny dedykowane było kucharzom restauracji Pensjonatu oraz koleżankom z młodszego pokolenia gospodyń z ich KGW. Jest ono częścią projektu realizowanego przez KGW Łętowe „Warsztaty kulinarne z przygotowania tradycyjnych potraw zagórzańskich sposobem na rozszerzenie działalności odpłatnej Koła Gospodyń Wiejskich w Łętowie”, na który łętowianki otrzymały grant z Małopolskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej – Subregion Sąddecki. W jego ramach gospodynie mają wytypować cztery potrawy regionalne, które, po przeprowadzeniu odpowiedniej procedury, zostaną wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych oraz Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne w Małopolsce, a finalnie mają sta-

nowić dodatkową kartę zagórzańskiego menu w restauracji Pensjonatu Szczebel w Mszanie Dolnej. Gospodynie z Łętowego szykują się również do przeprowadzenia warsztatów z gotowania tych potraw oraz uzyskania Znak Promocyjnego Zagórzańskie Dziedziny na te warsztaty.

Wśród wielu potraw regionalnych, charakterystycznych dla regionu zagórzańskiego, realizatorki projektu wybrały cztery: kluski rozgarnywane, zwane też często sapką; pierogi z suszonymi sliwkami; kołacz z bryndzą i żupę z korpiała. I to właśnie to ostatnie danie przysporzyło gospodyniom największą trudność w decyzji. Obawiały się bowiem, że zupa może nie bardzo smakować gościom restauracji – dla uczestników warsztatów stała się jednak prawdziwym hitem! Pieściła podniebienia uczestników bogatym bukietem smaków (jak się okazało pochodzących tylko z miejscowych warzyw i ziół!) a przepiękny zapach pobudzał wszystkie zmysły. Zresztą, co tu dużo mówić, wszystkie przygotowane przez łętowianki potrawy smakowały wyśmien-

cie, a ich aromat wabił skutecznie gości Pensjonatu. Dodatkowym ich atutem jest krótki czas przygotowania oraz niezaprzeczalne właściwości zdrowotne (pod warunkiem przygotowania ich z produktów pochodzących z ekologicznych upraw).

Uczestnicy czwartkowych warsztatów ze skupieniem obserwowali kulinarne poczynania Śwarnych Babek. A tym robota szła tak sprawnie, że po kilku godzinach wszyscy uczestnicy szkolenia mogli do woli rozkoszować się smakiem czterech zagórzańskich potraw. Łętowianki częstowały również galasem (kompotem z suszu) oraz kawą zbożową. Przy pięknie przygotowanym na tę okoliczność stole była okazja do przywoływania smaków dzieciństwa, dyskusji nad możliwościami podania tych potraw w sposób atrakcyjny dla współczesnego klienta, a jednocześnie zachowujący jego tradycyjną procedurę.

Podczas warsztatów kręcono również ujęcia do spotu reklamowego mającego promować te potrawy przez Partnerów marki Zagórzańskie Dziedziny; wykonywano również dokumentację fotograficzną na potrzeby rejestracji tych potraw na wyżej wspomniane listy, a także przygotowania ulotki reklamowej dedykowanej tym właśnie potrawom oraz ich właściwościom zdrowotnym i przyszłym warsztatom kulinarnym.

Projekt „Warsztaty kulinarne z przygotowania tradycyjnych potraw zagórzańskich sposobem na rozszerzenie działalności odpłatnej Koła Gospodyń Wiejskich w Łętowie” realizowany jest w ramach Małopolskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej – Subregion Sąddecki, przy wsparciu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

MAGDA POLAŃSKA

Projekt realizowany w ramach Programu Grantowego Małopolskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej - Subregion Sąddecki, przy wsparciu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kolejny sukces Doliny Mszanki

Tobiasz Krzysztof, prymista kapeli regionalnej Zagórzańskiego Zespołu Folklorystycznego Dolina Mszanki (wnuk niezwykle utalentowanego skrzypka ludowego, Józefa Krzysztofa), po niedawnym sukcesie na Sabatowych Bajaniach, sięgnął po laury podczas 54. Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym.

Tym razem występował razem z kapelą w składzie: Sara Kuczaik i Julia Krzysztof – sekundy, Patryk Grzędziak – bas. Swoimi scenicznymi popisami wywalczyli II miejsce w kategorii kapel (wśród 15 kapel zgłoszonych do konkursu).

Występy ludowych artystów w dniach 28-29 sierpnia b. r. oceniała festiwalowa komisja konkursowa, w której zasiedli: prof. dr hab. Jan Adamowski – przewodniczący, mgr Maria Baliszewska, prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska – Bartmińska, prof. dr hab. Piotr Dahlig, dr Jacek Jackowski, dr Bożena Lewandowska, Remigiusz Mazur – Hanaj, prof. dr hab. Bożena Muszkalska, dr Janina Biegałska – sekretarz jury.

Głównym celem Festiwalu jest popularyzacja, ochrona i dokumentacja auten-

tycznego muzykowania i śpiewu ludowego. W konkursie mogą wziąć udział kapela ludowe, których skład i repertuar jest zgodny z tradycjami danego regionu, instrumentalniści, soliści grający na tradycyjnych instrumentach (np. skrzypce, zióbcoki, mazanki, cymbały, dudy, gajdy, kozioł, trombita, ligawka, bazuna, heligonka, harmonia, fujarki, piszczałki, list-

ki), śpiewacy – soliści i zespoły śpiewacze. Podczas Festiwalu odbywa się konkurs „Duży-Mały”, w którym mistrzowie instrumentalni i śpiewacy ludowi prezentują swoich uczniów. Jego celem jest promowanie młodzieży kontynuującej tradycje ludowe.

MAGDA POLAŃSKA
fot. PSC z www.wok.lublin.pl

Tobiasz zawładnął sabałową sceną

Prymista Zagórzańskiego Zespołu Folklorystycznego DOLINA MSZANKI, Tobiasz Krzysztof z Mszany Górnej, zajął I miejsce podczas 54. Sabatowych Bajan w konkursie instrumentalistów. Ogólnopolski Konkurs Gawędziarzy, Instrumentalistów, Śpiewaków, Druzbów i Starostów Weselnych odbył się tradycyjnie w Bukowinie Tatrzańskiej; trwał 4 dni (13-16 sierpnia b.r.).

Jury konkursowe uhonorowało młodego zagórzanina Dużą Spinką Góralską oraz nagrodą pieniężną.

Sceniczne popisy Tobiasza można obejrzeć w nagraniu z wydarzenia (od 1:16:00): <https://bit.ly/3kXN9gy>

Źródło filmu: You Tube Skarby Gór
Fot. FB Dolina Mszanki
MAGDA POLAŃSKA

Zagórzańskie dożynki

W ostatnich tygodniach w wielu miejscowościach na terenie Gminy Mszana Dolna składano dziękczynienie za plony. Obecnie dożynki przybierają raczej formę religijnej uroczystości, podczas której składa się w ofierze Mszy św. wieniec dożynkowy (nawiązujący do symboli, wydarzeń lub postaci religijnych) oraz plony zagórzańskiej ziemi.

Uczestnicy Zagórzańskiej Mszy św. byli świadkami kasińskich dożynek. Wprowadzenie obostrzeń w związku z pandemią COVID-19 ograniczyło znacznie ich charakter. Zagórzanie udowodnili jednak już niejednokrotnie, że ich wiara jest mocniejsza od pandemii, i nie zrezygnowali z dziękczynienia za tegoroczne plony. Podniosły nastrój podczas tego święta zbudowały nie tylko delegacje kasińskich gospodarzy, ale też dźwięki Orkiestry Dętej OSP z Mszany Górnej. Muzycy ubrani w regionalne stroje przykuwali swoją uwagę wszystkich zebranych. Ich kunszt muzyczny został doceniony licznymi pochwałami od turystów, którzy razem z Zagórzanami wzięli udział w uroczystości.

Tego dnia zrezygnowaliśmy z wydarzeń towarzyszących Zagórzańskiej

Ukoronowaniem pracy i całorocznego trudu rolników jest święto gospodarskie, zwane dożynkami, obchodzone po zakończeniu prac polowych i zebraniu plonów.

Tradycja zwyczaju dożynek sięga prawdopodobnie czasów przedchrześcijańskich, a ma na celu zapewnienie uro-

dzaju, dostatku i szczęścia. U Zagórzan uroczyste zakończenie zniw nosi nazwę ograbka (Dorota Majerczyk „Obrzędy doroczne” w Kultura ludowa Górali Zagórzańskich praca zbiorowa pod redakcją Urszuli Janickiej Krzywdy, Biblioteka Górska Centralnego środka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie, Tom 23, Kraków 2013).

Mszy św. mając na względzie obostrzenia wynikające ze stanu pandemii – informują organizatorzy uroczystości. Brakowało ich. Z tym większą nadzieją czekamy na kolejną Zagórzańską Mszę św. Mocno wierzymy, że już niedługo do woli będziemy mogli korzystać z dodatkowych atrakcji przygotowanych przez lokalnych twórców. Serdecznie już dzisiaj zapraszamy do Kasiny Wielkiej na kolejną Zagórzańską Mszę św.

Kolejna, Zagórzańska Msza Święta odbędzie się w niedzielę, 4 października o godzinie 14.00 w zabytkowym kościele w Kasinie Wielkiej. Serdecznie zapraszamy Mieszkańców Gminy, turystów i gości.

MAGDA POLAŃSKA

Fot. Paulina Żakieta

Józef Pajdzik odchodzi na emeryturę

W dniu 3 sierpnia 2020 r. pracownicy Urzędu Gminy Mszana Dolna odebrali się na krótki czas od swoich codziennych obowiązków by na sali narad, wspólnie z wójtem Bolesławem Żabą oddać szacunek i podziękować za współpracę koledze – Panu Józefowi Pajdzikowi, wieloletniemu pracownikowi Urzędu Gminy, który dużą część swojego życia zawodowego poświęcił pracy i służbie na rzecz Mieszkańców Gminy Mszana Dolna. W pracowniczym gronie wybrzmiały słowa wdzięczności, życzenia zdrowia, pogody ducha i zasłużonego odpoczynku na emeryturze.

Józef Pajdzik jest jedną z elitarnego grona osób, które aktywnie towarzyszą Gminie Mszana Dolna od samego jej początku. 27 maja 1990 r. w pierwszych wolnych wyborach do samorządu terytorialnego został wybrany na radnego

Miasta i Gminy Mszana Dolna. Później, w 1992 r., po rozdzieleniu Miasta i Gminy Mszana Dolna wszedł w skład Rady Gminy Mszana Dolna i do 1998 r. pozostał radnym gminnym. W latach 1992-1993 był członkiem Zarządu Gminy Mszana Dolna. W Urzędzie Gminy pracował od lutego 1995 r. na stanowisku inspektora w Referacie Inwestycji i Gospodarki Komunalnej. W latach 1995-1997 kierował tym referatem, później od 1999 r. był inspektorem ds. ochrony środowiska, stąd też – 29 lipca br. odszedł na zasłużoną emeryturę. Warto również wspomnieć o działalności społecznej Pana Józefa Pajdzika – jego aktywności w OSP Lubomierz, a także chórze parafialnym, gdzie realizuje swoje pasje.

Życzymy wielu pogodnych dni na emeryturze, życzliwych ludzi wokół i spełnienia wszystkich marzeń, na które dotąd brakowało czasu.

ANNA PETRYCKA

ZAGÓRZAŃSKA

MSZA ŚW.

Zagródce plener

O nazwie przysiółka Zagródce i o zagródczanach

Kasinka Mała. Idąc w kierunku Kasiny Wielkiej i Węglówki, wzdłuż rzeki Kasinczanki, mijamy po jej prawej stronie niezbyt wysoką górę (52 m n. p. m.) Gródek, a za nią dochodzimy do malowniczo położonego przysiółka Zagródce, w wymowie mieszkańców Zogrócce. Nazwa przysiółka ma ścisły związek z ową mijaną górą, została od jej nazwy utworzona, oznacza bowiem teren leżący za tą górą – za Gródkiem.

Językoznawcy wyjaśniają to następująco: do pierwotnego tematu słowotwórczego, wziętego z wyrażenia przyimkowego *za Gródki (em)* dodano (przed wiekami) przyrostek rodzaju nijakiego *-*je*, który na gruncie polskim zmienił się w *-e*. Pod wpływem tej dawnej samogłoski *** stojąca przed nią spółgłoska *k* zmieniła się w *č (cz)*. Była to tzw. I palatalizacja (na gruncie prasłowiańskim). Tak powstała nazwa *Zagródce*, notowana też w dawnych

dokumentach z tego terenu. Podobnie powstały takie nazwy, jak *Zapotocze* od *za potokiem*, *Zakamycze* od *za kamykiem*, *Zarzecze* od *za rzeką* itp., wszystkie ze spółgłoską *č (cz)*. Znam także nazwę *Zastonce*, w wymowie gwarowej *Zastójce* – od wyrażenia *za Słonką* – tylko ze spółgłoską *c*, gdyż jest to nazwa terenowa, używana wyłącznie przez mieszkańców wsi Słonka (Słomka) i tylko w wymowie gwarowej.

Nazwa tego przysiółka ma również w wymowie mieszkańców spółgłoskę *c*, a nie *č (cz)*, jakbyśmy tego oczekiwali na podstawie przytoczonych wyżej przykładów. Owo *c* jest spółgłoską wtórną, późniejszą, gwarową, powstałą w wyniku tzw. mazurzenia, czyli wymowy spółgłosek *č (cz)*, *ž (ż)* (nigdy *ž* pisanego przez *rz!*), *š (sz)*, *(dz)* jako *c*, *z*, *s*, *(dz)*: *copka*, *zyto*, *syba*, *drozdze*, a więc także *Zagródce (zogrócce)*. Ta postać gwarowa zwyciężyła i jest w użyciu, ponieważ tej nazwy przysiółka używają przeważnie mieszkańcy Zagródca i oko-

Kasinka Mała os. Zagródce 1944-1945

licy. Nazwa tego mało ważnego obiektu raczej nie weszła do języka ogólnego, więc jej postać gwarowa nie przeszkadzała nikomu. Czy jest to postać poprawna i czy należy ją zaakceptować?

Jest truizmem stwierdzenie, że język się zmienia, i że zachodzą w nim zmiany, np. w naszej okolicy zmieniła się nazwa góry *Strzebel* na *Szczebel*. Nazwa ta

Dzieci z rodzicami z Zagródcza jadą do kościoła na uroczystość I Komunii Św. 1968 r.

Mieszkańcy os. Zagródcze w ogrodzie, lato 1942 r

straciła zupełnie związek z wyrazem, od którego została utworzona, uległa więc leksykalizacji. Bardziej kojarzyła się z wyrazem *szczebel* 'drażek w drabinię'. Zarówno *Strzebel* jak i *szczebel* miały identyczną wymowę – były homofonami. Dlatego zaczęto dawną nazwę *Strzebel* pisać tak, jak ją wymawiano: *Szczebel*. I tak pozostało. A różni badacze zastanawiają się, jakie jest pochodzenie tej nazwy. Dziś już trudno by było to zmieniać. O tych procesach może świadczyć także nazewnictwo rodzinne – nazwy pokrewieństwa. Jeszcze za mojej młodości używano powszechnie takich nazw, jak: *wujek* // *wuj* 'brat matki', gw. *ujek*; *stryjek*//*stryj* 'brat ojca', gw. *stryk*; *swak*, gw. *sfok* 'mąż ciotki', a dziś jest tylko nazwa *wujek*, gw. *ujek*; podobnie: *ciotka* 'siostra matki i ojca', *wujna* // *wujenka* 'żona wuj-

ka', gw. *ujno*; *stryjenka* 'żona stryja', gw. *stryno*, *strynicka*, a dziś wystarcza nam we wszystkich tych sytuacjach uży-

Kaplica na Żabówce Zagródcze, lata 60.

cie nazwy *ciotka*. Podobnie nazwa *kuzyn* jest dziś używana na określenie niemal każdego krewnego i powinowatego.

Z nazwą przysiółka *Zagródcze*, jak z każdą nazwą osady ludzkiej, łączą się też nazwy jego mieszkańców. Zastanawiamy się, czy mają one mieć postać *zagródczanin*, *zagródczanka*, czy też *zagródcanin*, *zagródcanka*, gw. *zagróccón*, *zagróccanka*, a więc czy powinna tu być spółgłoska *č* (*cz*), czy też *c* jak w nazwie osiedla. Przywołajmy podobne pary nazw: *Myślenice*: *myśleniczani*, *myśleniczanka*, gw. *myślincón*; *Wadowice*: *wadowiczani*, *wadowiczanka*, gw. *wadowicón*; *Kielce*: *kielczani*, *kielczanka*, gw. *kielcón*, *kielcany*, *kielcanka*, a także, *Kasinka*: *kasinczanin*, *kasinczanka*, gw. *kosincón*, *kosicanka*; *Słonka* (*Słomka*): *stónczanin*, *stónczanka*, gw. *stóncón*, *stóncanka*, a więc także *Zagródcze*: *zagródczanin*, *zagródczanka*, gw. *zagróccón*, *zagróccanka*. Taka wymowa, ze spółgłoską *č* (*cz*), powinna obowiązywać w języku ogólnym, a także w jego odmianie urzędowej. Za taką wymową przemawia także siła analogii, jak świadczą przytoczone wyżej przykłady.

Z rozważań tych wynika, że jako kryterium poprawności danego zjawiska językowego (wyrazu, formy) należy przyjąć powszechność jego używania i akceptacji przez daną wspólnotę językową.

JÓZEFA KOBYLIŃSKA

Redakcja biuletynu dziękuje Pani Helenie Kani i Panu Tadeuszowi Filipiakowi za udostępnienie fotografii archiwalnych

Konsekracja kościoła w Łętowem

5 września b. r. abp. Marek Jędraszewski dokonał konsekracji kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski w Łętowem. W uroczystości udział wzięli przedstawiciele Gminy Mszana Dolna: Jan Chorągwicki, Przewodniczący Rady oraz Bolesław Żaba, Wójt.

– Dzieje powstawania tej parafii i budowy tej świątyni świadczą o waszej wierze i przekonaniu, że trzeba mieć Bóży Dom, w którym należy oddawać Bogu chwałę – mówił metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski na Mszy św., podczas której dokonał konsekracji kościoła pw. Matki Bożej Królowej Polski w Łętowem. *Pasterz*

kościół krakowski, abp Adam Stefan Sapieha, stwierdził, że w tym miejscu musi powstać świątynia, której patronuje Matka Boża Królowa Polski – tłumaczył metropolita. Działo się to wtedy, kiedy po raz czwarty dokonano rozbioru Polski, i kiedy nasza Ojczyzna miała przestać istnieć. Tymczasem, wy zbudowaliście kościół poświęcony naszej Matce i Królowej – zaznaczył.

Plan utworzenia samodzielnej placówki duszpasterskiej w Łętowem zrodził się w 1917 roku, gdy proboszczem i dziekanem w Mszanie Dolnej został ks. Józef Stabrawa. Hasło „kościół w Łętowem” napotkało wiele trudności w realizacji. Pierwszą i najważniejszą był brak parceli pod budowę, a drugą

fakt, że nie wszyscy mieszkańcy wsi podszli do projektu z entuzjazmem. W 1925 roku Józef Węglarz z sąsiedami wybudował kaplicę na swej działce na osiedlu Folwark. Nie było to miejsce dogodne dla wszystkich, więc tego samego roku Sebastian Murzyn ofiarował dużą parcelę pod budowę kościoła i plebanii. Kaplicę na osiedlu Folwark rozebrano, a materiał z rozbiórki przeniesiono na plac budowy świątyni do ponownego wykorzystania. Parafianie ofiarnie wznosili drewniany budynek podobny do dużego baraku. Po zakończeniu tych prac, świątynia została ponownie poświęcona 8 grudnia 1939 roku przez księdza dziekana Józefa Stabrawę.

Na mocy dekretu wydanego przez ówczesnego ordynariusza, 1 stycznia 1942 roku erygowano samodzielną parafię pod wezwaniem Matki Bożej Królowej Polski w Łętowem. Jej administratorem został ksiądz Władysław Magiera, który niedługo potem, 31 maja 1947 roku, zginął zastrzelony przez bandytów. Następnym proboszczem był ks. Franciszek Zyzanski, a po nim ks. Stanisław Grunwald (pseudonim konspiracyjny Wincenty Nowak), który 5 listopada 1952 roku opuścił parafię, by wstąpić do nowicjatu Księżych Chrystosowców. 10 listopada 1952 roku, parafia została przekazana Zgromadzeniu Księżych Misjonarzy Saletynów, którzy pracują tutaj do dziś. 19 września 1975 roku, ks. kardynał Karol Wojtyła poświęcił kamień węgielny pod budowę nowej świątyni.

Źródło: WWW.DIECEZJA.PL
fot. FB Parafii p. w. Matki Bożej Królowej Polski w Łętowem

Od kwiatowego koszyka do miodu słoika

W piątek, 4 września 2020 r., uczniowie kl. IV i V Szkoły Podstawowej nr 3 w Kasince Małej udali się do pasieki „Bartek” Państwa Wojciecha i Barbary Łojasów, gdzie wzięli udział w warsztatach plenerowych „Od kwiatowego koszyka do miodu słoika”.

Pogoda dopisała, więc w pięknej słonecznej scenerii poznali życie pszczół „od środka”. Zwiedzili pasiekę, zobaczyli na własne oczy, jak powstaje miód. Gospodarze w bardzo ciekawy i przystępny sposób opowiedzieli o życiu pszczół, o pracy pszczelarza i opiece nad pasieką, o tym, skąd się bierze wosk, nektar, pyłek kwiatowy. Dzieci przeszły ścieżką edukacyjną i poznały rośliny miododajne, które rosną w pasiece; mogły skosztować słodkich malin, winogron czy poziomek. Poznały różne rodzaje miodów i ich właściwości odżywcze oraz walory zdrowotne.

Uczestnicy plenerowej lekcji obejrzeli przyrządy służące do pozyskiwania miodu, mieli okazję poznać sposoby wytwarzania różnych produktów pszczelich. Wielkie zainteresowanie

wzbudziła prezentacja ula i opowieść Pana Wojtka o pszczelej rodzinie. Pani Barbara przypomniała także uczestnikom o różnych zachowaniach proekologicznych, które służą naszemu zdrowiu i ochronie przyrody. Na zakończenie programu odbył się konkurs, podczas którego uczniowie mogli pochwalić się wiedzą zdobytą podczas warsztatów i otrzymać nagrody.

Dzięki gościnności właścicieli uczestnicy warsztatów mieli możliwość degustacji miodu wyprodukowanego przez pszczoły z tej pasieki – z podpłomykami świeżo upieczonymi przez Panią Barbarę smakował wyśmienicie. Na koniec spotkania wszyscy zostali obdarowani słoiczkami tego złotego, pysznego i zdrowego skarbu natury.

– Dzieci wróciły zadowolone i bogatsze o nowe wiadomości – podkreślają kasinczańscy nauczyciele. – Dzięki zajęciom wzrosła ich świadomość na temat ważnej roli pszczół, bo przecież te pożyteczne owady zapylają trzy czwarte roślin stanowiących nasze pożywienie.

Gorąco dziękujemy za poświęcony czas i wspaniałą lekcję pogładową.

DOROTA BOROWIEC

Gorce Ultra-Trail: "Tu każdy znajdzie coś dla siebie!"

V Festiwal Biegów Górskich GORCE ULTRA-TRAIL

Międzynarodowy Festiwal Biegów Górskich Gorce Ultra-Trail 2020 (w skrócie GUT), odbył się w dniach 1-2.08.2020 r. Bazą wydarzenia była Ochothnica Dolna, gdzie znajdowało się biuro zawodów oraz start i meta prawie wszystkich dystansów. Ważnym punktem na trasie biegu była również tzw. Trusiówka w Lubomierzu – Rzekach (Gmina Mszana Dolna), gdzie zlokalizowany był główny punkt żywieniowy tras 102 km i 84 km oraz przepak.

Na biegaczy czekało 5 tras o różnicowanej długości i trudności. W sobotę, 1 sierpnia, wystartowały trzy dystanse ultra: GUT 102, GUT 84 i GUT 48, a w niedzielę odbyły się wyścigi na krótszych trasach: GUT 20 „Ochothnica Challenge” i GUT 12. Trasy biegów prowadziły przez powiaty nowotarski i limanowski, przecinając sześć gmin (Ochothnica Dolna, Nowy Targ, Mszana Dolna, Dobra, Niedźwiedź, Kamienica) i trzy nadleśnictwa (Krościenko, Nowy Targ, Limanova), zaś trasa koronnego dystansu GUT 102 przebiegała częściowo przez Gorczański Park Narodowy.

Koła Gospodyń z Gminy Mszana Dolna, OSP z Tylmanowej, kapela z Krościenka i wolontariusze z całej Polski.

Z roku na rok GUT coraz mocniej osadza się w kalendarzu zarówno biegaczy jak i mieszkańców regionu, rośnie też bezpośrednio zaangażowanie w imprezę gmin, przez które przebiegają trasy biegu.

Stałą atrakcją biegu Gorce Ultra-Trail są wyjątkowe punkty żywieniowe z regionalnymi przepyszными potrawami od kół gospodyń wiejskich, co jest ewe-

nementem na imprezach sportowych. Na punkcie w Rzekach czekały na biegaczy **Gospoście z Mszany Górnej** z wyśmienitą zupą i podplomykami, finansowanymi przez Partnera GUT, gminę Mszana Dolna. Towarzyszyły im **Paradne Gospoście z Kasinki Małej**, kolejny już raz zachwycające ultrasów przepyszными pastami i domowym chlebem. W Szczawie dzięki współpra-

cy z gminą Kamienica swojski krupnik przygotowały panie z KGW Zasadne. Swój debiut na biegu miało też Koło Gospodyń Wiejskich z Ochothnicy Górnej, które na punkcie w Jaszczce rozsmakowało biegaczy w pomidorowej, świeżo kiszonych ogórkach i dżemie z rabarbaru. To właśnie dla tych smaków część biegaczy wraca regularnie na gorczańskie szlaki!

Tradycją GUT jest również bogata oprawa muzyczna. W sobotę na starcie biegnących odprowadziły skrzypce Wstonzecek z Ochotnicy Dolnej, a na Gorcu przywitały ich mocne głosy Ochotnickich Belkotów. Dzięki wsparciu gminy Krościenko nad Dunajcem o świcie na Lubaniu zagrała w licznym składzie Kapela Jaśka Kubika. Niedziela należała do Ochotnickich Belkotów, którzy napisali hymn z życzeniami specjalnie dla biegaczy przybywających w Gorce.

Warto wspomnieć, że o bezpieczeństwo biegaczy dbali strażacy z jednostek OSP Szczawa, Lubomierz, Obidowa i Krościenko, a trasy w górach zabezpieczał GOPR Grupa Podhalańska.

Puchar Gorca, mocna stawka i stali bywalcy

Biegi górskie to jedna z nielicznych dyscyplin sportu, w których na starcie stają zarówno amatorzy, jak i profesjonaliści, nadający tempo na trasach. Na V edycję GUT zawitało wiele moc-

nych nazwisk biegaczy z całej Polski, na starcie stanęli m.in. Bartosz Gorczyca (Mistrz Polski), Rafał Kot, Dominika Stelmach (v-ce Mistrzyni Świata), Katarzyna Winiarska, Jarosław Gonczarenko, Wojciech Kopeć, Dariusz Marek i Artur Baran. Mocna rywalizacja sprawiła, że padło kilka rekordów tras oraz – co najważniejsze – po trzech latach prób został zdobyty Puchar Gorca. Zdobywcą Pucharu został Bartosz Gorczyca, który z czasem 9 godzin i 50 min zszedł jako pierwszy biegacz w historii GUT poniżej wyznaczonej granicy 10 godzin na trasie 100 km.

Organizatorzy serdecznie dziękują wszystkim mieszkańcom oraz władzom gmin Ochotnica Dolna, Mszana Dolna, Krościenko nad Dunajcem i Kamienica za wsparcie w organizacji wydarzenia!

(...)

Organizator: Fundacja Run Vegan,
www.gorceultra-trail.pl

VIOLETTA DOMARADZKA

Pamiątki regionalne spod ręki Zagórzan

Na terenie Gminy Mszana Dolna uruchomione zostały punkty sprzedaży regionalnych pamiątek tworzonych własnoręcznie przez Zagórzan.

Rękodzieło, małe formy artystyczne, miód i produkty pszczele, czy ozdobne pierniczki – to tylko niektóre produkty, które stanowić mogą niebanalną pamiątkę z pobytu w Beskidzie Wyspowym i Gorcach; jest to również doskonała propozycja prezentowa.

Można je nabyć w czterech stałych punktach sprzedaży:

- Recepcji Pensjonatu Szczebel w Mszanie Dolnej,
- Ośrodka Rekreacyjnym na Śnieżnicy w Kasinie Wielkiej,
- Kiosku wielobranżowym na przystęczy Przystop w Lubomierzu
- Miejscu Biwakowym na Polanie Trusiówka w Lubomierzu – Rzekach. Zapraszamy!

MAGDA POLAŃSKA

Czym jest ortodoncja funkcjonalna?

Kiedy z dzieckiem udać się do dentysty, kiedy do ortodonta

Wielu rodziców zbyt późno podejmuje decyzję o pierwszej wizycie swojego dziecka u dentysty lub ortodonta. Często odciągamy tę wizytę do momentu uczucia bólu w zębach dziecka, aby zaoszczędzić mu stresującej sytuacji lub niepotrzebnego strachu. Niestety przekonania, że mlecznych zębów nie trzeba leczyć, a do ortodonta powinno udać się kiedy dopiero pojawią się zęby stałe, wciąż krążą w naszym otoczeniu. Nie jest to słuszne.

Wczesne leczenie dentystyczne i ortodontyczne to działanie, które może wpłynąć na poprawę zdrowia i prawidłowy rozwój dziecka. Jest ono możliwe już u małych dzieci, nawet 3-letnich. Należy leczyć mleczaki, a wizyty u ortodonta też można rozpocząć już z najmłodszym dzieckiem. Wiele wad zgryzu, a co za tym idzie wad wymowy, wad postawy, a także wiele niepotrzebnego cierpienia, długotrwałych ćwiczeń, spotkań u logopedy można by było uniknąć, gdyby w odpowiednim czasie zadbać o zęby. Nie trzeba (a nawet nie należy!) czekać na stałe zęby, aby zacząć korygować wady zgryzu dziecka. Są rodzice, którzy twierdzą, że nie chodzą do dentysty kiedy nie ma konieczności, bo wizyty są kosztowne. Owszem, ale czy naprawa, ratowanie stanu uzębienia kiedy jest już zaawansowana próchnica, czy konieczne leczenie kanałowe, nie jest kosztowne? Na przeglądy dentystyczne trzeba spojrzeć jak na przegląd samochodowy. Raz w roku jest konieczny i nikt z tym nie dyskutuje. Dzięki temu unika się wielu kolizji, wypadków, stresujących sytuacji na drodze. Regularne przeglądy dentystyczne, czy ortodontyczne pozwalają na uniknięcie mocnej i często bardzo

bolesnej interwencji dentystycznej. Przykładowo lakowanie zębów (wygładzanie ich powierzchni dzięki nakładaniu w szpary zębowe specjalnej substancji), chroni zęby przed wdaniem się próchnicy. Kiedy zęby nie mają tak dużo głębokich szpar w których odkłada się np. cukier, są wtedy chronione przed próchnicą. Jak słusznie w swojej najnowszej książce zauważyła dr n. zdr. Marta Wawrzynów, co drugi przedszkolak ma problemy z próchnicą. Żyjemy w czasach gdzie nawet do wody dla dzieci dodawany jest cukier. Żyjemy szybko, nie czytamy składu produktów, często jemy w pośpiechu. Tym bardziej należy dbać regularnie o zęby od najmłodszych lat. Do wielu osób niestety informacja ta trafia dopiero kiedy muszą usunąć zęby stałe i założyć korony lub protezy.

Prawdopodobnie część z Was spotkała się także z tym, że ortodonta odesłał

was z kwitkiem, gdy martwiliście się, że wasze małe dziecko ma krzywe ząbki, albo odwrotnie – zagryza i dolne zęby znajdują przed górnymi, lub że ma wąską szczękę, nieprawidłowe rysy twarzy, spowodowane oddychaniem przez usta i tym podobne.

Wady zgryzu- skąd się biorą? Jest wiele przyczyn, ale do najczęstszych należą: ssanie kciuka, oddychanie przez usta, tłoczenie języka, przetrwały nieprawidłowy- niemowlęcy typ połykania, złe nawyki żywieniowe, jak np. miksovanie na papki żywności dzieciom, które powinny już odgryzać, gryźć, nagryzać, ale te oraz wiele innych czynników, które zazwyczaj diagnozuje specjalista.

Jeśli chodzi o ortodoncję funkcjonalną, to jest to w pewnym sensie alternatywa do leczenia tradycyjnym aparatem ortodontycznym, ale nie o to w tej metodzie głównie chodzi. Ortodoncja funkcjonalna systemem MFS wg prof. Jose

Duran von Arx, to opatentowana metoda rodem z Instytutu w Barcelonie, która zaczyna mieć lata świetności w Polsce. Metoda skupia się na korygowaniu wadliwych funkcji u każdego człowieka indywidualnie, nie ingerując mechanicznie o ile nie jest to niezbędne. Dla przykładu: mamy w naszej okolicy bardzo dużo dzieci oddychających ustami (uświadomiłam to sobie kiedy na stronie internetowej przedszkola, do którego chodzi moje dziecko zaczęły pojawiać się zdjęcia dzieciaków podczas drzemki). Prawidłowy tor oddechowy, to oddychanie przez nos. Nos oczyszcza powietrze, ogrzewa je, dzięki czemu jesteśmy mniej podatni na infekcje i choroby. Metoda proponuje zatem dzieciakom oddychającym przez usta, domknięcie ich przez zastosowanie stymulatora doustnego (silikonowa płytką w kształcie owalu, którą umieszcza się między dziąsłami, a wargami), a także udroźnienie nosa, zakładając stymulator nosowy (silikonowe rurki wsuwane do nosa), który rozszerza delikatnie płatki nosa i ułatwia prawidłowy oddech. Stymulatorów jest wiele. Tak jak wiele jest wadliwych funkcji w obrębie twarzy. Jest stymulator powstrzymujący ścieranie zębów, chrapanie, jest stymulator pobudzający mięsień okrężny ust, etc. Dodatkowo do naprawienia wadliwie działającej funkcji, jak np. oddech, jest korygowanie okluzji zębowej, to znaczy prostowanie ułożenia zębów. Jest to zatem ortodoncja, która przez regulowanie czynności, naprawia również zgryz. Zapraszamy Państwa do skorzystania z wizyt u Terapeutów Ortodoncji Funkcjonalnej. Miło nam również poinformować, że zdając Egzamin uzyskaliśmy tytuł międzynarodowych Terapeutów Ortodoncji Funkcjonalnej MFS, a nasze Centrum jest jednym z niewielu Certyfikowanych Gabinetów Leczenia Zaburzeń Motorycznych Jamy Ustnej Systemem MFS na terenie całego województwa. Był to trudny i kosztowny kurs, ale wierzymy, że będzie służył naszej społeczności lokalnej oraz działał jako promocja naszego pięknego regionu.

MGR ANNA KRZYSZTOFIAK
 Dyrektor Centrum Edukacji i Rozwoju
 eMKa w Kasince Małej

Warszawska przygoda Zagórzańskich Seniorów

W programie wyjazdu zorganizowanego przez Biuro Podróży ODYSEUSZ z Krakowa znalazły się najważniejsze atrakcje naszej stolicy.

Zagórzanie zwiedzili m.in. Zamek Królewski i Starówkę, Park oraz Łazienki Królewskie, odwiedzili Grób Nieznanego Żołnierza, podziwiali Warszawę z tarasu widokowego Pałacu Kultury, byli też w Kościele św. Stanisława Kostki oraz przy grobie ks. Jerzego Popiełuszki. Zobaczyli również Świątynię Opatrzności Bożej w Wilanowie.

– Dzięki wspianiałemu przewodnikowi po Warszawie oraz pani pilot z głębiłiśmy wiedzę o historii i atmosferze tamtejszych ulic, parków i zabytków – podkreślają zagórzańscy seniorzy. Szczególne podziękowania kierujemy do Urzędu Gminy Mszana Dolna za dofinansowanie naszego wyjazdu w ramach dotacji udzielonej w trybie otwartego konkursu ofert oraz Zarządu Związku Emerytów i Rencistów w Mszanie Dolnej, a w szczególności ks. Heleny Malec, Marii Masłowicz i Marii Młynarczyk za SERCE i operatywność włożoną w organizację naszego wyjazdu.
 TEOFILA LATOŚ

To był szczególny o

**22 lipca społeczność parafii Kasi-
na Wielka świętuje odpust ku czci
swojej pierwszej patronki – Św. Ma-
rii Magdaleny. W tym roku ta uro-
czystość przybrała szczególny
charakter.**

Podczas wieczornej Eucharystii zain-
augurowano Zagórzańskie Msze św.,
które odprawiane będą w ciągu całego

roku w każdą pierwszą niedzielę miesi-
ąca o godz. 14.00. w zabytkowym ko-
ściele w Kasinie Wielkiej (w miesiącach
od maja do października) oraz w Lubo-
mierzu (od listopada do kwietnia). Wy-
darzeniom towarzyszyła będzie oprawa
muzyczna zespołów regionalnych i or-
kiestr dętych prezentujących się w zagó-
rzańskich strojach regionalnych oraz
kiermasz rękodzieła. Po modlitwie bę-

dzie też okazja do wysłuchania koncer-
tu grupy dbającej w tym dniu o muzycz-
ną część uroczystości.

*Bardzo zależy nam na tym aby poka-
zać piękno szeroko pojętej kultury Zagó-
rzan, stąd pomysł na wydarzenie oraz
zaangażowanie w jego organizację róż-
nych grup działających na terenie Za-
górzańskich Dziejzin – podkreśla Wójt
Bolesław Żaba. Jest to kolejny etap bu-
dowania marki Gminy Mszana Dolna,
którego celem jest zaangażowanie Za-
górzan w ten proces, choćby przez zało-
żenie na tę szczególną Mszę św. stroju
regionalnego. Mamy nadzieję, że zain-
augurowana 22 lipca regionalna Eu-
charystia będzie okazją do wspólnej
modlitwy, ale też popularyzacji kultury
ludowej, luźnych spotkań i integracji na-
szej społeczności – dodaje gospodarz
Gminy. Trzeba tutaj też podkreślić dużą
rolę naszych mediów lokalnych w pro-
mocy tego wydarzenia; to bardzo waż-
ne, aby dotrzeć z informacją do jak
największej liczby odbiorców, a media
właśnie nam w tym pomagają. Bardzo
to doceniamy.*

Podczas inauguracyjnej Mszy św. Za-
górzańskiej licznie przybyli wierni mo-

dpust

gli rozkoszować się dźwiękami Zespołu Regionalnego Kasinianie – Zagórzanie, który w tym roku świętuje Jubileusz 50 – lecia swojej działalności. Oczy uczestników cieszyli sami Zagórzanie ubrani w regionalne stroje oraz rękodzieło przyciągające na kiermasz

jak magnes (dzieła Zagórzanskich Pasjonatów Stowarzyszenia Rękodzielników mają już swoich fanów!). Kulinarną niespodziankę wszystkim obecnym na inauguracji zrobiły Paradne Gosposie z Kasinki Małej – hojnie częstując swoimi wypiekami... O duchowy, najważniejszy w tym wydarzeniu, aspekt zadbali koncelebransi Eucharystii: ks. Konrad Kozioł – wikariusz Parafii p. w. św. Katarzyny w Nowym Targu oraz księża Jarosław i Andrzej z Archidiecezji Gdańskiej. Z posługą w konfesjonale czekał cierpliwie ks. Maciej Ścibor – kapelan Ośrodka Rekolekcyjnego na Śnieżnicy, a gospodarskim

ZAGÓRZAŃSKIE
DZIEDZINY

Zagórzanska Msza św.

INAUGURACJA

22 LIPCA 2020R. GODZ. 18.00

ZABYTKOWY KOŚCIÓŁ W KASINIE WIELKIEJ

PO MSZY ŚW. KONCERT ZESPOŁU KASINIANIE - ZAGÓRZANIE I KIERMASZ RĘKODZIELIA

okiem wszystkiego doglądał ks. Bogusław Borek – wikariusz z Kasiny Wielkiej. Cieszył również fakt licznego uczestnictwa w wydarzeniu dzieci i młodzieży w odświętnych Zagórzanskich strojach.

Zapraszamy wszystkich do licznego udziału w kolejnych Zagórzanskich Mszach św., to przecież wyraz naszej tożsamości, którą możemy jeszcze bardziej podkreślić przez założenie stroju regionalnego na tę uroczystość – zachęcają kreatorzy marki Zagórzanskie Dziedziny.

MAGDA POLAŃSKA

fot. @Magdalena Goryl – Fotografia

Upamiętnili żołnierzy AK i stulecie Bitwy Warszawskiej

Tradycja Święta Partyzanckiego w Glisnem trwa od 29 lat. Okoliczności epidemii wymusiły zmianę jej dotychczasowej formy.

– Piękne jest to dzisiejsze święto, które nas tutaj gromadzi w tym zakątku chyba najodpowiedniejszym, gdzie się tak wiele rzeczy łączyło: historia pełna bohaterskich czynów i przyroda, która żywiła swymi górskimi zasobami tyle pokoleń, gdzie łączyły się sprawy życia Kościoła i edukacji; można powiedzieć, tego fundamentu z którego wyrasta człowiek – mówił w homilii ks. Jan Zajęc, były kapelan ze Śnieżnicy, podkreślając sens podtrzymywania tradycji święta partyzanckiego, a także zwyczaju poświęcenia w tym dniu kwiatów i ziół.

W dalszej części homilii wskazał na te wydarzenia w historii Polski, które dzięki żołnierskiej postawie i poświęceniu odegrały istotną rolę w procesie odzyskiwania niepodległości.

– Naszym obowiązkiem jest o tym pamiętać i wyciągać wnioski z tych wydarzeń

”

Modlitwie w czasie Mszy św. przewodniczył pochodzący z wioski ks. infułat Jakub Gil, a przy ołtarzu stanęli także ks. infułat Franciszek Kołacz i ks. ppor. Jan Zajęc.

sprzed stu lat, gdy nawała bolszewicka chciała zająć Polskę i opanować inne kraje – zauważył kaznodzieja, dodając, że na szczęście na przedpolach Warszawy udało się zatrzymać niebezpieczeństwo dzięki mądrym decyzjom dowodzących i nieustannej modlitwie w kościołach i po domach, szczególnie do Matki Bożej.

W miejscowym kościele modlono się za poległych i zmarłych żołnierzy Oddziału Partyzanckiego Armii Krajowej

por Jana Stachury „Adama” i Placówki „Witolda”, który w okresie okupacji niemieckiej działał w tym rejonie.

– Chcemy trwać na warcie pięknej tradycji modlitwy, oddania hołdu i Apelu Pamięci o leśnych żołnierzach Oddziału „Adama” i Placówki „Witolda” oraz ich kapelanach. W ten sposób wyrażamy im wdzięczność za trud żołnierskiej służby i gotowości do ofiary dla umiłowanej Ojczyzny – powiedział w kościele witając wszystkich przybyłych ks. Andrzej Sawulski SCJ.

Modlitwie w czasie Mszy św. przewodniczył pochodzący z wioski ks. infułat Jakub Gil, a przy ołtarzu stanęli także ks. infułat Franciszek Kołacz i ks. ppor. Jan Zajęc.

Wyjątkowo Apel Pamięci miał miejsce w kościele, a poprowadził go Dyrektor Szkoły nr 2 w Kasinie Wielkiej Zbigniew Jarosz. Apel poprzedził Hymn państwowy, w czasie którego członkowie Stowarzyszenia Strzeleckiego „Strzelec” z Mszany Dolnej wciągnęli na maszt flagę Polski.

Do uroczystości, a zwłaszcza do Bitwy Warszawskiej, której 100. rocznica przypada w tym roku, nawiązała w swym wystąpieniu historyk z krakowskiego Instytutu Pamięi Narodowej, który objął patronat nad wydarzeniem – Roksana Szczypta-Szczęch z Biura Edukacji Narodowej.

W tamtych chwilach wszystkie stany, także duchowni i siostry zakonne, jak bracia i siostry połączyli się, aby współuczestniczyć w tym wielkim wydarzeniu mając w świadomości, że jest to tak naprawdę wojna światów – podkreśliła i wskazała, że wymienieni w Apelu Poległych żołnierze mieli w pamięci właśnie Bitwę Warszawską i całe spektrum działań w których uczestniczyli Polacy pomiędzy 1914 a 1921 r.

„Oni sięgali pamięcią do tych wydarzeń pierwszej wojny światowej i woj-

ny polsko-bolszewickiej. To dawało im siłę do tego, aby prowadzić działania zbrojne już w innym charakterze podczas okupacji” – zauważyła i zaapelowała, by także obecne pokolenie sięgało do tamtych ważnych wydarzeń i solidarności, jaka była niezwykle silna wśród społeczeństwa II Rzeczypospolitej.

Po Apelu wszyscy udali się na plac kościelny, gdzie przed tablicą upamiętniającą żołnierzy „Adama” i Placówki „Witolda” wiązanek kwiatów złożyli współgospodarze uroczystości: wójt gminy Bolesław Żaba wspólnie ze swym zastępcą Katarzyną Szybiak i przewodniczącym rady Janem Chorągwickim. Kwiaty złożyli również: burmistrz Miasta Mszana Dolna Anna Pękała, oddział krakowski IPN oraz przedstawiciele Stowarzyszenia Gniazda Integracji Lokalnej w Rabce Zdrój.

Do Glisnego na partyzanckie święto przybyły także rodziny i znajomi byłych partyzantów, członkowie Podhalańskiej Grupy Rekonstrukcji Historycznej ZP „Błyskawica” ze sztandarem i Poczet Sztandarowy Związku Kombatanów RP i byłych Więźniów Politycznych w Mszanie Dolnej. Przybyli też uczniowie i dyrekcja miejscowej szkoły oraz mieszkańcy wioski. Pieśni religijne i patriotyczne wykonała w kościele i na placu Orkiestra Dęta „Echo Gór” z Kasinki Małej.

MONIKA HOMA, fot. Justyna Lach

Kręgle fińskie na Orliku w Kasinie Wielkiej

Na Orliku w Kasinie Wielkiej odbył się piąty turniej rozgrywany w ramach Powiatowej Orlikowej Ligi Kręgli Fińskich – Kubi Sport. Na zmagania do tej zagórzańskej miejscowości przyjechały najlepsze drużyny powiatu limanowskiego oraz team z Chorzowa, którego barwy reprezentuje drużynowy Mistrz Polski w tej dyscyplinie.

Po oficjalnej odprawie technicznej i rozlosowaniu drabinki turniejowej wszystkie ekipy zgłoszone do zawodów przystąpiły do rywalizacji. Nie brakowało kapitalnych rzutów, zwrotów akcji oraz wielkich emocji. Wysoki poziom sportowy turnieju tylko dodawał blasku tej rywalizacji. Przede wszystkim panowała świetna atmosfera i dobra zabawa.

W turnieju udział wzięło szesnaście drużyn, które zostały podzielone na cztery grupy po cztery drużyny w każdej. Rywalizowano systemem każdy z każdym, a prawo gry w ćwierćfinale otrzymały dwie najlepsze ekipy po tej fazie

rozgrywek. Kolejna faza turnieju była rozgrywana systemem pucharowym.

– Kręgle fińskie to gra, której prosto czyni ją atrakcyjną dla osób w każdym wieku. Sukces jest w niej wypadkową umiejętności celnego rzucania,

odpowiedniej taktyki i szczęścia. twartej przestrzeni – ogród, park, orlik, czy zwirowa nawierzchnia. Grać można indywidualnie lub w zespole; wiek, płeć, czy stopień sprawności fizycznej nie ma dużego znaczenia. Właśnie dlatego z grupą animatorów z powiatu limanowskiego postanowiliśmy zorganizować ligę kręgli fińskich w naszym regionie. Pomysł znalazł szybko swoich zwolenników, a turnieje cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Pokazuje to chociażby fakt, iż na zawody przyjeżdżają gracze spoza naszego powiatu i województwa. Bardzo się cieszę, że w tych zmaganiach uczestniczą zawodnicy w każdym wieku; to pokazuje, że ta rywalizacja ma także wymiar integracyjny, a walory wynikające z ruchu na świeżym powietrzu i szeroko rozumianej rekreacji fizycznej są tylko wartością dodaną. Zachęcam wszystkich do spróbowania swoich sił w tej niesamowitej grze i gwarantuję, że od pierwszego rzutu zakochacie się w tej świetnej zabawie. Na Orliku w Kasinie Wielkiej

mamy zestawy do gry więc zapraszam i do zobaczenia – zawody podsumowuje organizator turnieju – animator Orlika w Kasinie Wielkiej Artur Żaba. Serdecznie dziękuję wszystkim zawodnikom za udział w turnieju, a szczególnie Gminie Mszana Dolna, która ufundowała nagrody dla zwycięzców oraz upominki dla każdego zawodnika. Dziękuję także sponsorom strategicznym ligi: Kubi Sport, Firmie Tymbark która ufundowała napoje dla zawodników oraz Witcars Centrum Ubezpieczeń – dodaje organizator.

Nagrody wręczył Wójt Gminy Mszana Dolna – Bolesław Żaba(...)

ARTUR ŻABA

Zagórzańskie nuty wybrzmiwały nad Adriatykiem

W ostatnim tygodniu sierpnia b.r. członkowie Zespołu Regionalnego 'Kasinianie – Zagórzanie' wystąpili na festiwalu „Kvarner Festival Days” w ramach „XI International Music and Folk – Dance Festival” w Chorwacji.

W przepięknych okolicznościach przyrody, w miejscowości Kraljevica, nad brzegiem Adriatyku zaprezentowali program wokalny – taneczny „Na zagórzańską nutę”. Sceniczne popisy kasinian bardzo ciepło przyjęła

zgromadzona publiczność. Duże brawa otrzymali również po wykonaniu chorwackiej piosenki „Zoraje”, którą wraz z publicznością zaśpiewali na koniec prezentacji.

Wyjazd zespołu na festiwal możliwy był dzięki dofinansowaniu z Urzędu Gminy Mszana Dolna uzyskanemu w drodze otwartego konkursu ofert przeznaczonemu na realizację zadania publicznego „Prezentacja folkloru Górali Zagórzańskich przez Zespół „Kasinianie-Zagórzanie” w kraju i zagranicą”.

ELŻBIETA CIĘŻADLIK

Energetyczny od

Każdy słyszał już o zanieczyszczeniach powietrza, które w okresie jesienno-zimowym uwidaczniają się nieprzyjemnym zapachem i ograniczoną przejrzystością powietrza. Bez względu na wskazanie głównego winowajcy problemu (piec, samochód, przemysł) bezdyskusyjny pozostaje fakt, że to zapotrzebowanie na energię elektryczną i ciepłą powoduje zużywanie źródeł energii, które generują zanieczyszczenia stałe i gazowe.

Dziś prawie każdy uczeń umie wymienić odnawialne źródła energii. Nie wielu jednak potrafi wytłumaczyć jak one działają. Wśród osób starszych ten brak zrozumienia zasady działania jest często barierą prowadzącą do niepodejmowania działań inwestycyjnych w te źródła energii. Kolejną barierą są powtarzane po wielokroć teorie o nieopłacalności ekonomicznej odnawialnych źródeł energii (OZE). W rachunku przeciętnego gospodarstwa domowego przeliczane jest to najczęściej poprzez porównanie obecnych rachunków za zużycie paliw i energii z kosztem inwestycji w urządzenia i infrastrukturę OZE. Warto wiedzieć, że większość środków publicznych, które dofinansowują rozbudowę infrastruktury OZE to pieniądze pochodzące z tzw. opłat za korzystanie ze środowiska. Dla przykładu elektrownia węglowa corocznie wnosi na rzecz funduszy ochrony środowiska opłaty za emisję gazów i pyłów oraz wytworzone odpady, które trafiły na składowiska. Fundusze ochrony środowiska dystrybuują zebrane w ten sposób środki na rozwój nowych czystszych technologii. Mechanizm ten z poziomu dotacji dla wielkich koncernów przemysłowych został obecnie znacząco przeniesiony na poziom osób fizycznych i gospodarstw domowych. Zatem w uproszczeniu można by stwierdzić, że „brudne”

technologie finansują rozwój „czystych”. Stąd im więcej czystych technologii tym mniej środków na ich rozwój z tytułu ograniczania wpływu z funkcjonowania tych umownie brudnych. Dlatego właśnie czas tzw. transformacji energetycznej jest swoistym oknem szansy na uniezależnienie się małych poborców energii (gospodarstwa domowe) od centralnego systemu wytwórczego. Powszechność fotowoltaiki, pomp ciepła i innych czystych źródeł energii będzie wzrastać ze względu na co raz niższe koszty instalacji. Wyzwaniem dla naukowców i biznesu jest stworzenie banków energii, czyli tanich, pojemnych i przyjaznych dla środowiska baterii, w których można by zgromadzić nad-

miar energii nie wykorzystanej równolegle w czasie jej wytworzenia. Dziś OZE jest przedmiotem zainteresowania ograniczonej liczby osób. Jednakże warto tutaj zastosować analogię do rozwoju internetu. Jeszcze dwie dekady temu było to dobro luksusowe dostępne w ograniczonej liczbie miejsc. Wielu ze względu na brak wiedzy nt. możliwości internetu uważało go za coś czego nigdy nie będzie potrzebować. Dziś powszechnością jest dostęp do internetu w zasięgu ręki na urządzeniach, które jeszcze nie dawno były atrybutem bogactwa.

Dlatego ważnym jest aby być otwartym na nowe technologie pozyskania energii zwłaszcza w kontekście możliwości rozproszonego jej wytwarzania.

dech

warzyszeniem Korona Północnego Krakowa oraz Wydziałem Fizyki i Informatyki Stosowanej AGH w Krakowie zajęcia dla uczniów szkół z gmin Zielonki, Michałowice, Igołomia –Wawrzeńczyce, Mszana Dolna i Szaflary prowadzone są zdalnie z wykorzysta-

”

Kolejną barierą są powtarzane po wielokroć teorie o nieopłacalności ekonomicznej odnawialnych źródeł energii (OZE).

W rachunku przeciętnego gospodarstwa domowego przeliczane jest to najczęściej poprzez porównanie obecnych rachunków...

niem budowanego od wielu lat zaplecza laboratoryjnego. Główne przesłanie to przekazanie w przystępny sposób wiedzy o prawach fizyki i chemii, którymi posługujemy się przy wytworzeniu czystej energii do ogrzewania, chłodzenia i oświetlania naszych domów. To pokolenie dzisiejszych nastolatków, kształci się, aby sprawować władzę i podejmować kluczowe decyzje dla państwa

i świata w roku 2050, kiedy to w myśl umów międzynarodowych Europa ma osiągnąć neutralność klimatyczną. Dzięki współpracy z pracownią demonstracji fizycznych AGH jesteśmy w stanie pokazać jak powstaje energia. Podczas zajęć przeprowadzane są obliczenia pozwalające wyznaczyć najlepsze położenie paneli fotowoltaicznych względem słońca. Omawiana jest zasada działania paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych, z zaznaczeniem, że są to zupełnie inne urządzenia. W znaczącej części szkół zajęcia są kontynuacją ubiegłorocznych (projekt Termoaktywni) gdzie na przykładach makiet domów wyposażonych w grzałki, przy użyciu kamery termowizyjnej prezentowano m.in. tzw. mostki cieplne i „pseudo oszczędności” np. w mocowaniu okien i drzwi. Mamy nadzieję, że połączenie efektywności ekonomicznej i ekologicznej będzie tym lepsze im większą wiedzę podstawową będą posiadali przyszli właściciele nieruchomości i konsumenci energii. Ludzie, często są przeciwni likwidacji nie ekologicznych źródeł energii dlatego, iż nie znają alternatywy lub są zmanipulowani stereotypami o wysokich kosztach i niskiej wydajności OZE. Oby móc podejmować racjonalne decyzje dla gospodarstw domowych a w konsekwencji jakości środowiska zachęcamy do udziału w prowadzonych zajęciach wraz z uczniami.

DR INŻ. JACEK PIETRZYK,

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zielonki

Negowanie z powodu braku poznania lub na podstawie wad urządzeń instalowanych kilka czy kilkanaście lat temu rozpowszechnia się szybciej niż pozytywne opinie użytkowników OZE. Nie mniej jednak oczekiwanie poprawy jakości powietrza lokalnie bez zaangażowania się z poziomu poszczególnych gospodarstw domowych jest jak głoszenie idei pokoju na świecie trwając w wieloletnim przysłowiowym konflikcie o miódz między sąsiadami.

Nie bez przyczyny pojawiły się tutaj porównania OZE do internetu, bowiem właśnie dzięki internetowi jesteśmy w stanie w sposób nowatorski realizować projekt edukacji ekologicznej skierowany do szkół. Dzięki współpracy ze Sto-

**„Energetyczny oddech” to projekt realizowany przez Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zielonki we współpracy ze Stowarzyszeniem Korona Północnego Krakowa oraz Pracownią Demonstracji Fizyki Wydziału Fizyki i Informatyki Stosowanej AGH”.
Projekt finansowany jest przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.**

wfosigw

wojewódzki fundusz
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej
w krakowie

Partnerstwo: gminy Zielonki, Michałowice, Igołomia-Wawrzeńczyce, Szaflary, Mszana Dolna

Choć pójdę w inny kraj, wezmę z sobą nutę ty muzyczko groj...

Delegacja Scholi Jedność z Kasinki Małej – Zagródcza wraz z księżmi: Janem Zającem i Dominikiem Popielarczykiem gościła w dniach 21-28.08.2020r. w pięknych chorwackich miastach. Wizyta Zagórczan na Bałkanach była odpowiedzią na zaproszenie przyjaciół księdza Jana, dla którego Chorwacja jest jak drugi dom. Wyjazd był okazją do poznania różnorodnej kultury ludowej regionów Chorwacji.

– Pierwszym punktem naszej podróży było miasto Żupanja, gdzie mieliśmy możliwość zgłębić historię i etnografię tego regionu, zwiedzając Muzeum Stjepana Grubera – wspominając rozśpiewane dziewczęta. Odwiedziliśmy również odbudowany Klasztor franciszkanów (kompletnie zniszczony podczas wojny domowej 1991-1995r.) i Muzeum

w pałacu grafów Eltz w Vukovarze oraz katedrę świętego Piotra w centrum Đakovo. Bardzo ważnym punktem na-

szego wyjazdu było spotkanie z chorwackim zespołem oraz chórem kościelnym i odśpiewanie koncertu ludowego „Igre na Bedenku”, a także wspólna oprawa muzyczna Mszy świętej w kościele parafialnym w Vođinci. Zaspiewaliśmy tam wspólnie (w dwóch językach) Barkę, ulubioną pieśń Papieża – Polaka. Po Eucharystii wzięliśmy udział w Festiwalu Pieśni Kościelnych, podczas którego zaprezentowałyśmy kilka polskich utworów i wysłuchałyśmy z przyjemnością występów innych zespołów. Na koniec naszego pobytu w tej części Chorwacji złożyliśmy wizytę burmistrzowi miasta Żupanja, Davorowi Miličevićowi, któremu zawdzięczaliśmy gościnę.

– W kolejnych dniach odwiedziliśmy zaprzyjaźnionego z księdzem Janem księdza Ivana (proboszcza dwóch chorwackich parafii), który zorganizował nam spotkanie z czterogłosowym chórem parafialnym, a także wymarzony odpoczynek nad Adriatykiem – dodają Zagródczanki.

– Dziękujemy serdecznie księdzu Janowi Zającowi za możliwość nawiązania zagranicznych kontaktów oraz księdzu Dominikowi Popielarczykowi za zapewnienie bezpiecznej podróży – swoją wdzięczność za piękną, chorwacką przygodę wyrażają scholistki Jedności. Mamy nadzieję, że powrócimy w strony śródziemnomorskiego klimatu w przyszłym roku.

KATARZYNA ŻĄDŁO

Weronika Jagoda Mistrzynią Województwa Małopolskiego

Zawodniczka z Olszówki startująca na koniu Karmel w barwach KJ Mszana Górna zdobyła Mistrzostwo Województwa Małopolskiego w skokach przez przeszkody w kategorii junior młodszy.

Zawody rozegrano w krakowskim Klubie Jeździeckim Szary Michałowice. W ciągu trzech dni startowych Weronika wygrała wszystkie konkursy bez punktów karnych! Do udziału w konkursie przygotowywała ją trenerka Patrycja Żachowska. Gratulujemy!

ROBERT SŁAWECKI

Zagórzeńska Msza św.

**W KAŻDĄ PIERWSZĄ NIEDZIELĘ MIESIĄCA
O GODZ. 14.00**

**W OKRESIE OD MAJA DO PAŹDZIERNIKA
W ZABYTKOWYM KOŚCIELE W KASINIE WIELKIEJ,
A OD LISTOPADA DO KWIETNIA
W KOŚCIELE PARAFIALNYM W LUBOMIERZU**